

euskara ikasten ari garenon aldizkaria

Gure arbasoak bertan bizi ziren duela 14.000 urte

Gaurgero:
On line irakurri
eta idatzi

**Sekuentzia
didaktikoa:**
Lagunak egin
nahi ditut

**Itsas hondoko
bidaia:**
Komodo uhartea

Kulturontzia:
Lazkaoko Jauna

06

14

24

27

32

36

06 GAURGERO

- On line irakurri eta idatzi? Bai horixe!
- Gasteizko Santa Maria katedrala, lanean eta irekita
- Emakumeak, atzerritarrak, pentsiodunak eta gazteak dira txiro izateko arrisku handien dutenak
- Josu Larrarte, Mister Euskadi 2008

14 SEKUENTZIA DIDAKTIKOA

Lagunak egin nahi ditut

23 HAMAIKA TRIKIMAILU

Daniel Escribano

24 ELKARRIZKETA

Marcos Garcia: "Oraindik haitzulo asko daude aurkitzeke Euskadin"

27 ITSAS HONDOKO BIDAIA

Komodo uhartea, itsasoko paradisua

30 OSTUTAKO PASARTEAK

Suminaren estrategia: Antropologo idazlea, korapiloa askatu nahian

32 KOMIKIA

Numenak: Aita (13. atala)

36 KULTURONTZIA

- Lazkaoko jauna eta Gipuzkoaren sorrera (I)
- Argitalpen berriak

Ikasbil atarian ikusgai

393

Testuen/ariketen maila:

1A 1B 2 3 4

ERREDAKZIOA:

Eskarne Lopetegi
Esther Isasa
Mª Ixabel Valcarlos
Ion Imanol Iturriotz
Sabin Arzelus
Juan Miguel Gutierrez

DISEINUA ETA MAKETAZIOA:
Zirrimarra/Truke
(Andoain-Beasain)

AZALEKO ARGAZKIA:
www.ekainberri.com

INPRIMATEGIA:
GERTU
Oñati, Gipuzkoa

LEGEZKO GORDAILUA
BI- 2251/81
ISSN: 0212-6788

Euskal Autonomia Erkidegoko
Administrazio Orokorra
HABE

www.habe.euskadi.net
Tel. 943 02 26 00
Faxa: 943 02 26 01
e-mail: argitalpenak@habe.org
Harpidetzak: harpidetzak@habe.org

Ikasturte berria hastearekin batera, zuen idatziak jasotzeko prest gaituzuela gogorarazi nahi dizuegu. Bitartean, ordea, gaizkiulertu bat konpontzeko erabiliko dugu tarte hau.

ERREDAKZIOAREN OHARRA:

Gogoratuko duzuen bezala, ekaineko alean eman genuen HABE aldizkariaren argazki-lehiaketan saritutakoen berri. Ordutik hona, ordea, parte hartzen saiatu arren gure erredakziora garaiz iritsi ez ziren hainbat lan jaso genituen eta pixkanaka www.ikasbil.net atarian erantsi genituen. Izan zen, hala ere, uztailen jaso genuen lan bat eta arazoa sarearena izan zela ziurtatutakoan, atal honetan argitaratzea erabaki zuen erredakzio-taldeak, euskara-ikasle hauen lana saritze aldera. Hona hemen, bada, lekuri gabe geratu ziren argazkia eta testuak:

Pauli naiz, argazkian txistua jotzen ari naiz. Gasteizen bizi naiz eta Gasteizko Udaberria Euskaltegian ikasten ari naiz nire etxe ondoan dagoelako.
Ni euskaltegian hasi naiz hizkuntzak ezagutzea gustatzen zaidalako. 1A mailan nago baina datorren urtean ...

Nire izena Virginia da eta ez nago argazkian lanera joan behar izan nuelako.
Aurten hasi naiz euskara ikasten Gasteizko Udaberria Euskaltegian, beraz, 1A mailan nago oraindik. Oraingoan, erabaki dut euskara ulertu arte ez gelditzea.

Nire izena Javier da. Ni naiz organoa jotzen ari dena. 1A maila Udaberria Euskaltegian ikasten ari naiz euskaldun berria izateko.
Aurten euskara ikasten hasi naiz asko gustatzen zaidalako eta bulegoan nire lankideekin hitz egin nahi dudalako.

Ni naiz argazkian abesten ari dena. Euskara ikasten ari naiz Vitoria-Gasteizen "Udaberria" Euskaltegian, 1A mailan.
Hizkuntza polit hau pixka bat ulertu nahi dudalako.

Julia

Marian naiz. Lurrean eserita dagoena, bongoak jotzen. Egutero Gasteizko Udaberria Euskaltegian nire ikaskide eta irakaslearekin euskara ikasten dut barre asko egiten dugun bitartean.

Ni naiz pianoa jotzen ari dena. Gasteizko Udaberria Euskaltegian euskara ikasten ari naiz. Orain 1A mailan nago. Gure irakasleak argazkia ateratzera animatu gaitu, baina esan behar da gu ere oso jatorrak garela. Argazkia prestatzea oso dibertigarria izan da. Orain dela 9 urte euskara ikasten hasi nintzen, zenbait arazorengatik ikasteari utzi nion. Nire topaketa, berriro, euskararekin oso baikorra izaten ari da.

Azucena

Ni naiz argazkian liburua daukana. Nik euskara ikasten dut Gasteizko Udaberria Euskaltegian. 1A mailan nago eta ikasten dut euskara nire umearekin hitz egin nahi dudalako.

Joaquín

Ni panderoa jotzen ari naiz eta euskara ikasten ari naiz nire seme-alabekin hitz egin nahi dudalako eta lanerako behar dudalako.

Silvia

Komiki hau ikus eta entzuteko, jo helbide honetara: www.ikasbil.net

Txo!

Zure txokoa da hau, idatziguzu!

HABEK 25 URTE EGINGO DITU AZAROAN

IB Datorren azaroan sortu zeneko 25.urteurrena ospatuko du HABEK.

Bi ekitaldi aurreikusi dira ospakizun honetarako: lehena, azaroaren 11n Donostiako Kursaal Jauregian egingo da. Bertan omenaldi eta ikuskizunez gozatuz, euskalduntze eta alfabetatze sektorea osatzen dugun lagunarte osoa elkartzeko aukera izango da. Bigarrenak kutsu akademikoagoa izango du eta azaroaren 28an Donostiako Miramar Jauregian egunbeteko jardunaldiak eskainiko dira.

Bi ekitaldi hauen bidez HABEK euskalduntze-mugimendua omendu nahi luke, 25 urte hauetan bidelagun ez ezik, protagonista nagusi izan diren irakasle eta ikasle guztiak, batez ere.

Ospakizun hauen guztien berri www.ikasbil.net eta www.habe.euskadi.net atarietan aurkituko duzu.

IKASLEENTZAKO DIRU-LAGUNTZAK 2008

2 2008ko irailaren 2ko EHAAn argitaratu zen HABEren euskara-mailak edo horien baliokideak 2007/2008 ikasturtean gaingitu dituzten ikasleei emango zaizkien diru-laguntzen baldintzak arautu eta deialdia egiten duen HABEren zuzendari nagusiaren EBAZPENA.

Nork eska ditzake HABEren diru-laguntzak?

- 1.- 2008ko lehen deialdian HABEren 1., 2., 3. edo 4. maila egiaztatu dutenek edo EGA 2007ko bigarren deialdi itxian gaingitu dutenek.
- 2.- Halaber, 2007ko apirilaren 17tik 2008ko abuztuaren 31ra bitarteko epealdian euskaltegi edo autoikaskuntzarako zentro batean ikasle izanda, euskararen ezagutza egiaztatzen duten titulu eta ziurtagiriaren arteko baliokidetzak finkatzen dituen apirilaren 8ko 64/2008 Dekretuaren arabera, eta aipatu araua indarrean sartu den egunetik (apirilaren 16tik) abuztuaren 31ra bitartean, HABEren euskara-maila batekin baliokideturako euskara-maila bat egiaztatu dutenek ere diru-laguntza hauetarako eskubide izango dute.

Beti ere, ikasleak egiaztatu duen mailari dagozkion ikasketak euskaltegi/zentroan burutu baditu azken hiru ikasturteetan, eta ikasketak horiek berak ordaindu baditu.

Zer egin behar du baldintza horiek betetzen dituenak?

- 1.- Euskaltegi/zentroaren agiria eskuratu, 2005/06, 2006/07 eta 2007/08 (egiaztapenaren ondoren hasitako ikastaroak salbu) ikasturteetan zehar eginiko ikastaroen eta ordaindutako diruaren berri ematen diona.
- 2.- Horrezaz gain, apirilaren 8ko 64/2008 Dekretuak baliokideturako maila bat egiaztatu izanagatik laguntza eskatzen duenak, egiaztapen horren agiriaren kopia edo dagokion Erakundeak emaniko ziurtagiria erantsi beharko du.
- 3.- 2008ko irailaren 9tik urriaren 8ra bitartean www.habe.euskadi.net web orrian sartu eta hor diru-laguntza eskaera egiteko datu-orrian eskatzen diren datuekin inprimakia osatu (ikasleak ordaindutako matrikula-kopuruak, beste administrazio publikoetatik jasotako diru-laguntzak eta diru-laguntza eskuratzeko bankua). Datu-orri hau osatu ondoren, gorde eta inprimatu.
- 4.- Internetetik sortutako datu-orria sinatuta, euskaltegi/zentroaren agiria eta egiaztatutako mailaren ziurtagiriaren agiria, hala balegokio, 2008ko urriaren 9a baino lehen entregatu behar dira HABEren egoitza batean (Donostia: Vitoria-Gasteiz kalea, 3; Gasteiz: Samaniego kalea, 2; edo Bilbo: Gran Vía, 85).

Noiz egin behar da eskaera?

www.habe.euskadi.net web orriaren bitartez datu-orria osatzeko epea 2008ko irailaren 9tik urriaren 8ra bitartekoa izango da. Eskaera HABEn entregatzeko azken eguna **2008ko urriaren 9a** izango da.

EUSKALTEGIEN 2008-09 IKASTURTEAREN IREKIERA

IB 2008/09 ikasturtean 109 euskaltegitan milaka lagun euskara ikasten arituko dira eta hori dela eta, eta urtero egiten den modura, joan den irailaren 12an Donostiako Miramar jauregian 2008/09 Ikasturtearen Hasiera Ekitaldi akademikoa ospatu zen.

Bertan izan ziren mahaikide: Patxi Baztarrika Galparsoro jauna, Hizkuntza Politikarako sailburuordea; Joseba Erkizia Itoitz jauna, HABEren zuzendari nagusia; Gurutze Arrieta Goiri andrea, Udal euskaltegien ordezkaria eta Isidro Ioldi Iturbide jauna, Euskaltegi homologatuen ordezkaria.

Eta hizlaria, berriz, David Crystal, Hizkuntzalaritzan ohorezko irakasle dena Galeseko Unibertsitatean (Bangor).

David Crystalen hizketa-saioa "Keeping languages alive", hizkuntzen biziraupenaz, alegia, izan zen. Izan ere, Hizkuntzen Nazioarteko Urtea dugun honetan, gogoeta sakona egin behar genuke hausnartzeko zer egin behar den hizkuntza bat bizirik eta osasuntsu mantentzeko, hizkuntza gutxituek beren estatusa gorde edo hobetzeko zailtasunak dituzten mundu honetan.

Testua: Daniel Cassany*

On line irakurri eta idatzi? Bai horixe!

② Ez da dudarik online bidezko elkarreragi-nari geroz eta denbora gehiago eskaintzen diogula egunetik egunera. Mugak hautsi dituen esparru digital horrek jada baditu 1.100 milioi internauta, eta diskurtso-genero, hizkuntza-baliabide eta kortesiazko eta erre-torika-forma bereziak erabiltzen ditu. Beraz, komunikatzeko era berri hauen baitan, online hizkera berezi horretan elkarreragiten ere irakatsi egin behar da edozein hizkuntza irakas-terakoan. Hona hemen Daniel Cassany irak-
leak honi buruz azaldu diguna:

Daniel Cassany

Bartzelonako Pompeu Fabra Unibertsitateko irakaslea da, eta Diskurtsoaren Analisia da bere langaia. Katalan filologian lizentziatua

eta Filosofia eta Letretan doktore.

Hamarren bat liburu idatzi ditu idatzizko komunikazioa eta hizkuntzaren irakaskuntzaren gainean, katalanez, gaztelaniaz eta portugesez. Azpimarragarrienak: *Describir el escribir*; *La cocina de la escritura*; *Reparar la escritura*; *Construir la escritura*; *Tras las líneas*; *Taller de textos*, *Afilas el lapicero* eta *Enseñar lengua*, beste egile batzuekin batera.

Hizlari eta irakasle gonbidatu izan da hainbat graduondoko, maisutza eta dokto-rego ikastarotan, hoguei herrialdetik gorako unibertsitate eta erakundeetan. Irakurketa eta idazketa bultzatzeko zenbait programa ere bere laguntza eskaini die Katalunia, Galizia, Euskadi, Espainia, Argentina, Txile eta Mexikoko hezkuntza ministerio eta sailei.

Informazioaren eta Komunikazioaren Teknogiekin, IKT delakoekin, hizkuntzak ikasteko era ere aldatu egin dute. Telebistaren eta liburuen ordean ordenagailua **aukeratu ahala**, beste hizkuntza eta kultura batzuekiko harremana **areagotu** egiten dugu. Web guneak irakurtzen ditugu eta, blogez **jardun** eta nazioartean adiskideak egin. Horrela da: sareak ez du mugarik, konektatu nahi duen edozeini entzungo dio, eta unibertso sinestezinak **eskura jartzen** dizkigu.

Sarea nahiz eta geroz eta multimodalagoa den (audioa du, bideoa, hitz egin liteke, on line ikus-entzuteko moduko artxiiboak ditu), eta **esandakoa** zuzenean idazten duten programak ere badiren arren, harreman elektronikoa **gauzatzeko** biderik ohikoena idaztea da. Pantailan irakurri egiten dugu, **jarraibideak** eta testua teklatu, eta maiz nahiago dugu txat idatzizkoa ahozkoaren aldean. Agian ahozkoari lotutako teknologia traketsa delako aukeran.

Hizkuntzaren praxia lantzen dugu irakurtzen eta idazten dugunean, finean ikasi egiten dugu, ia konturatu gabe. Niri neroni sareak lagundu egin dit nire ingeles maila mugatu hori hobetzen, eta **herdoildua** nuen frantses eta aleman maila mantentzen.

Lehenik eta behin, sareari esker nire nazioarteko harremanak gehitu egin ditut. Bavariar adiskide batzuei lehen telefonoz deitzen nien eta postalen bat edo beste idazten nien. Orain, aldiz, hilero mezu elektronikoak eta sms-ak idazten dizkiogu elkarri. Ez hori bakarrik, ingelesez edota frantsesez dakiten lagun mordoa egin dut Facebook, Sonico edo MySpaceri esker. **Aurrez aurre** baino askoz ere eleaniztunagoa da nire on line bizi-tza, baditudan arren bisitan etortzen zaizkidan ikasleak eta hizketan jarduteko atzerriko ikasleak ere.

Bigarren kontua, idazteak eta sarean **aritzeak** konfiantza handiagoa eragiten dit hitz egiteak berak baino, nahiz eta sekula ez naizen lotsati horietakoa izan... Erosoago sentitzen naiz mezu bati erantzuten edo txateatzen telefonoz hitz egiten baino... Adibidez, bada kontu lotsagabe bat aspaldi egiten ez dudana: **bestaldean** inor ez dagoela jakinda deitu, planifikatutako mezu bat uzteko. Horrela elkarriketa **saihesten** nuen... Nahiago dut idatzi: horrek planifikatzeko eta **hausnartzeko** aukera ematen dit, ideiak lantzeko, aurrez aurrekoak sortzen duen estresa gutxitzen du, eta **lotsagarri gelditzeko** beldurra ere bai.

Hirugarrena: sareak irakurtzen eta idazten laguntzen dit. On line hiztegiak ditut kontsultarako, itzulpen automatikoak erabiltzen ditut **lanabes** lagun-garri gisa, erroreak azpimarratzeko zuzentzaile ortografikoei **errepara-tzen** diet, eta abar. Bada besterik. Nahi dudanean irakur eta idatz dezaket, edonon, edonorekin... Finean, **pozarren nagoela!** ■

AREAGOTU.- Handitu. *Aumentar, intensificar.* Intensifier.
ARITU.- Actuar. *S'exercer à.*
AUKERATU AHALA.- Aukeratu ahalean. *A medida que elegimos.* À mesure que nous choisissons.
AURREZ AURRE.- Cara a cara. *Tête à tête.*
BESTALDE.- Beste aldea. *El otro lado (del hilo telefónico).* De l'autre côté.
ERREPARATU.- Kontuan hartu. *Atender, fijarse en.* Se rendre compte.
ESANDAKO.- Esan dena. *Lo hablado.* Ce qui a été dit.
ESKURA JARRI.- Beste aldea. *El otro lado (del hilo telefónico).* De l'autre côté.
ERREPARATU.- Kontuan hartu. *Atender, fijarse en.* Se rendre compte.
ESANDAKO.- Esan dena. *Lo hablado.* Ce qui a été dit.
ESKURA JARRI.- Beste aldea. *El otro lado (del hilo telefónico).* De l'autre côté.
GAUZATU.- Plasmarse. *Concrétiser.*
HAUSNARTU.- Reflexionar. *Méditer.*
HERDOILDU.- Oxidar. *Oxyder, endormir.*
JARDUN.- Hitz egin. *Hablar.* Parler.
JARRAIBIDE.- Instrucción. *Instructions.*
LANABES.- Lan-tresna. *Herramienta de trabajo.* Instrument de travail.
LOTSAGARRI GELDITU.- Hacer el ridículo. Se rendre ridicule.
POZARREN EGON.- Estar encantado/a. *Être enchanté/e.*
SAIHESTU.- Ekidin. *Evitar.* Éluder.

2 Sareak dakarrena

1.- Idazleak hainbat aitorpen egin ditu testuan. Hona hemen batzuk:

- *Niri neroni sareak lagundu egin dit nire ingeles maila mugatu hori hobetzen, eta herdoildua nuen frantses eta aleman maila mantentzen.*
- *Sareari esker nire nazioarteko harremanak gehitu egin ditut.*
- *Idazteak eta sarean aritzeak konfiantza handiagoa eragiten dit hitz egiteak berak baino.*
- *Sareak irakurtzen eta idazten laguntzen dit.*

Eta zure kasuan, zer “ekarri” dizu sareak? Osatu antzeko esaldiak:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.- Pentsa ezazu blog bat ireki berri duzula eta **Internet hizkuntzak ikasteko zein baliabide aberatsa den** azaltzeko asmoa duzula. Beraz, Internetek “ekarri” dizunaz aritu nahi duzu eta zure gogoetei buruz idazteko asmoa duzu.

Blogari hasiera emateko, galdera hauek prestatu dizkizugu. Idatzi, beraz, zure lehenengo blog-sarrera:

- Noiz erabili zenuen lehen aldiz ordenagailu bat? Non? Zertarako? Nork erakutsi zizun?
- Zein izan zen Interneten egin zenuen lehen “bidaia”? Zein ordenagailutan? Zer bisitatu zenuen? Zertarako?
- Zein izan zen zure lehen helbide elektronikoa? Geroztik, zenbat helbide izan dituzu?
- Noiz iritsi zen Internet zure etxera? Zein balio aurkitu zenion?
- Noiz erosi zenuen lehen aldiz zer bait Internet bidez? Zer?
- Noiz izan zen zure lehen txata? Non? Noiz? Zergatik?
- Eta zure lehen foroa?
- Eta zure lehen wikia?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Bidaliguzu testua argitalpenak@habe.org helbidera zure datuak argi adieraziz. Trukean opari bat jasoko duzu.

Gasteizko Santa Maria katedrala, lanean eta irekita

② Gasteizko Santa Maria katedrala ezagutzeko aukera **paregabea** eskaintzen du izen bera duen Fundazioak, **tenplua** barrutik ikusteko bisita gidatuak antolatzen baititu. Ibilbidean zehar, Gasteizko Alde Zaharrean dagoen katedralaren **eraikuntza** eta Gasteiz hiriaren historia etengabe **uztartuko** dira, zaharberritze-lanak aitzakia hartuta, bisitaria mende-etan atzera egitera gonbidatuz.

“ Santa Maria katedralaren adibideari jarraitu beharko lioke-te Europako katedraletak **zaharberritze-lanetan**. Mundu osoan ez da horrelakorik”. Halaxe hitz egin zuen *The Pillars of the Earth* liburu ezagunaren egile den Ken Follett idazleak Gasteizko Santa Maria katedralaren zaharberritze-lanak ikusi zituenean. Argitaratu berria duen *World Without End* liburuan, berriz, aipamen berezia egiten dio Follettek katedralari, liburuan deskribatzen den Kingsbridge katedralako oinarrien arazoan berri ematen duenean Gasteizko katedralakoetan oinarritu dela aitortuz. Izan ere, Gasteizen izan genuen idazlea bere liburuaren aurkezpena egin zuenean eta ordutik

bere estatua katedralaren sarreran eta bere zenbait argazki barruko panel eta karteletan ikus genitzake.

Egia da, halere, idazlearen liburuak eta katedralak berak komunikabideetan **oihartzun** handia izan badute ere, lehen aipatu sarrerako ohar **xumeaz** gain, *World Without End* liburu berrian Gasteizko katedrala inspirazio-iturri baino ez da izan.

Ordubeteko bisita

Ordubete inguru **irauten** duen bisita gidatuan, katedrallean egiten ari diren lanak gertutik ikusi eta gidari-lanak egiten dituen pertsonaren azalpenak entzungo dituzte bisitariak. Katedrallean sartu orduko, kaskoak jantzi beharko dituzte. Esan gabe doa kaskoak jantzi beharrak barregura eragiten duela bisitarien artean, oso **piura** berezia hartzen baita kaskoen azpiko saretxoak nahiz kaskoa bera jantzita. Lehenengo une hone-tan, argazkiak egiteko aukera dago (kaskoa jantzita, jakina) eta ondoren, minutu gutxi batzuk irauten duen Gasteiz hiriaren eta katedralaren inguruko bideoa dago ikus-entzungai. Hortik aurrera, katedralaren barruko itxura ikusiko du bisitariak, azpi-tik hasita. Izan ere, beheko aldea ikusitakoan igoko ditu eskai-lerak goiko aldea ezagutze aldera. Langileen zarata artean entzungo dira azalpenak: historia eta arte ikasgaia, zalantzarik gabe, mendeetan atzera jotzeko aukera zabalduz.

Historia pixka bat

Mendeetan zehar **jasan** dituen aldaketek eraginda, **sosten-gu** eta deformazio-arazoak zituen katedralak eta mugitu egin zela atzeman zen. Horregatik, lanen lehenengo helburua mugimenduak geldiaraztea izan zen. Gaur egun esan deza-kegu jadanik ez dela mugitzen katedrala, baina edonola ere, mugimenduak neurtzeko **sentsore** mordo jarri dira erai-kuntzako punturik garrantzitsuenetan momenturo **neurke-tak** egin ditzaten.

2001. urtean katedral zaharraren **zorupean** egin ziren arkeo-logia-**indusketetan**, XI. mendeko **harresi** zaharraren **aztar-nak estalgabetu** ziren. Ondorioz, horma-atalaren eta **dorre** baten aztarnak ikusgai daude orain.

Ikerlan horien ondorioz, geroago egindako **azterlan** bati esker egiaztatu ahal izan da hiriaren goiko aldeko harresiak uste zena baino zaharragoak direla. Antso jakitun errege nafarrak egin-dakoak zirela pentsatu eta 1181. urtean eraiki zirelakoan zeu-den adituak.

Katedrala bisitatzeko erreserbak

- Erreserba egiteko, **eskuragarri** dauden txandetako bat aukeratu behar da, zenbat lagun etorriko diren adieraziz.
- 15 laguneko taldeak onartzen dira gehienez ere.
- Erreserba egin ondoren bisita aldatu nahi izanez gero, 945 255 135 telefonora deitu behar da edo posta elektronikoko bidez jakinarazi. (visitas@catedralvitoria.com).
- Bisitaren prezioa 3 eurokoa da. Zenbait taldek (erretira-tuek, ikasleek,...) tarifa murriztua dute: 1.5 €. 12 urtetik beherakoak doan sartzen dira.
- Bisita hasi baino hamar minutu lehenago, bertan egon beharko dute bisitariak harrera-gunean, Burulleria plazako sarbidean (Portalonen aurrean) sarrerak hartzeko. ■

AZTARNA. - Urratsa. Huella, señal. Trace, vestige.
AZTERLAN. - Estudio, trabajo de investigación. Recherche.
DORRE. - Torre. Tour.
ERAIKUNTZA. - Construcción, edificación. Édification.
ESKURAGARRI. - Accesible, disponible. Accessible.
ESTALGABETU. - Descubrir, destapar. Mettre à découvert.
HARRESI. - Muro, muralla. Mur, muraille.
INDUSKETA. - Excavación. Excavation.
JASAN. - Sufrir, soportar. Supporter.
NEURKETA. - Medición. Mesure.
OIHARTZUN. - Eco. Echo.
PAREGABE. - Incomparable. Sans pareil.
PIURA. - Figura, aspecto ridículo. Apparence ridicule.
SENTSORE. - Sensor. Capteur.
SOSTENGU. - Sostén, apoyo. Soutien.
TENPLU. - Templo. Temple.
UZTARTU. - Unir. Unir.
XUME. - Sencillo/a, de poca importancia. Modeste.
ZAHARBERRITZE-LAN. - Obra, trabajo de restauración.
 Travail de restauration.
ZORUPE. - Subsuelo. Sous-sol.

Informazio gehiago:

www.catedralvitoria.com

Ordutegia: 11:00-14:00 eta 17:00-20:00

Erreserbak: 945 255 135

Aiztogile kalea, 95

01001 Vitoria-Gasteiz (Araba)

Telefona: +34 945 12 21 60

Fax: +34 945 12 21 60

Posta-e: fundacion@catedralvitoria.com

1A

Alfontso X.ak 1256an ekialderantz zabaldu zuen Gasteiz hiria, gremioentzako kale berriak eraikiaraziz. Juduen komunitatea garrantzitsua izan zen, Errege-Erregina Katolikoen aginduz bota zituzten arte.

Kale-izen horietako batzuk ekarri ditugu hona. Hiriko zenbait planotan euskaraz eta beste zenbaitetan gaztelaniaz aurkitu-ko dituzue. Informazioa behar bezala osatu, aukeran dituzun izenak nor bere lekuan kokatuz.

Zapatari, Harategi, Hedegile, Pintore, Errementari

1. Calle Pintorería		kalea
2. Calle Correría		kalea
3. Calle Zapatería		kalea
4. Calle Herrería		kalea
5. Cantón de las carnicerías		kantoia

1A

Lanbideekin jarraituz, saia zaitetz beste hauek euskaraz ematen:

1. Panadero/a-Boulangier/ère	
2. Pescador/a-Pêcheur/euse	
3. Profesor/a-Enseignant/e	
4. Alumno/a-Étudiant/e	
5. Vendedor/a-Vendeur/euse	
6. Conductor/a-Conducteur/trice	
7. Médico/a-Médecin	
8. Periodista-Journaliste	
9. Cocinero/a-Cuisinier/ère	
10. Agricultor/a-Agriculteur/trice	

Zalantzarik sortu bazaizu, jo 45. orrialdera.

Testua: Oihana Prado (Kazeta5)

Emakumeak, atzerritarrak, pentsiodunak eta gazteak dira txiro izateko arrisku handien dutenak

③ Urriaren 17a Pobreziaren Aurkako Eguna da. 1993tik aurrera ospatzen da urtero egun hau, Nazio Batuen Batzorde Orokorrek hala izendatu zuenetik. Helburua, lurralde guztietako, eta, batez ere, **garatzeko bidean** dauden lurraldeetako pobrezia **ezabatzearen** aldeko kontzientzia **sustatzea** da. Testuinguru honetan, Euskadiko pobrezia zertan den aztertu dugu: azkeneko ikerketek **aditza eman** dutenaren arabera, emakumeak, atzerritarrak, pentsiodunak eta gazteak dira **txiro** izateko arrisku handien dutenak.

Pobrezia aipatzen dugunean Hirugarren Mundua datorkigu burura. Baina, Euskadin ere badira miseria **gorrian** bizi diren pertsonak. Eusko Jaurlaritzaren azken ikerketaren arabera, 10.000 lagun daude egoera horretan, horietatik %40 etorkinak.

Datuok Eusko Jaurlaritzak eman zituen argitara, 2006. urtean Euskadiko 4.500 familiei egindako inkestan oinarrituta. Txostenak adierazten duenaren arabera, "pobrezia subjektiboaren", hau da, inkesta egin dutenek **atzematen** duten pobreziaren indizea nabarmen jaitsi da 2004tik hona, %3,2tik %1era, alegia.

Horrez gain, inolako gabeziarik ez duen euskal familien kopuruak gora egin du denbora epe horretan, %82,6tik %91,6ra. Aipatu datua positibotzat jo daitekeen arren, sendien ia %5ek arazo larriak dituzte hileroko gastuei aurre egiteko.

Laburbilduz, pobreziaren muga bizi den pertsona-kopuruak gora egin du, nahiz eta pobrezia subjektiboak behera egin duen. Bien bitartean, familia askok arazoak dituzte hilabete amaierara iristeko. Zer dago honen atzean?

Txirotasunaren aurpegiak

Carmelo Coradak, Bizkaiko Caritaseko sentsibilizazio eta komunikazio arduradunak aipatu digu lehenik eta behin pobrezia zer den aztertu beharko genukeela. "Ikuspegi eko-

nomizista **gainditu** beharko genuke lehenengo. Baztertze soziala eragiten duten alderdiak ugari dira: alde batetik, oinarritzko materialen gabezia, hau da, etxebizitza, elikagaiak eta arropa. Baina horrez gain, garapen pertsonala **galarazten** duten gai-

xotasunak ere hartu behar dira kontuan. **Isolamendua** ere faktore garrantzitsua da eta azkenik, **mendekotasuna** aipatu behar da, autonomia pertsonala **ahultzea**, bai fisikoa bai instrumentala".

Nolanahi ere, badira Euskadin txiroak izateko arrisku handiagoa duten kolektiboak: emakumeak, oso gazte direnak eta atzerritarrak. Lehenengo kolektiboari dagokionez eta Carmelo Coradak esandakoaren arabera, "2007an Caritasen zerbitzua jaso duen emakumeen kopurua bikoitza izan da gizonen kopuruaren aldean". Izan ere, gero eta gehiago dira emakumeek bere gain hartzen dituzten guraso bakarreko familiak. Emakumeen aurkako **indarkeriak** ere eragin zuzena du zerbitzu sozialen **beharrean**. Gauzak horrela, 2007 urtean, Eusko Jaurlaritzak Andre-gizonen Aukera Berdintasunaren aldeko

planaren erakunde laguntzaile izendatu zuen Bizkaiko Caritas. Gaur egun, plana sustatzeko talde berezi bat du. Gainera, emakumeen aurkako indarkeriari aurre egiteko **esku-hartze prozedura** jakin bat jarri du martxan.

Gazteei dagokienez, **baztertze** sozialak harreman zuzena du prestakuntza **ezarekin**: "laguntza behar duten gazte eta haur kopuruak igoera arina" izan duela antzeman dute. "Gehienetan, derrigorrezko ikasketen ondoren lortzen den gutxieneko titulua lortu ez duten pertsonak izaten dira gure zerbitzuak behar dituztenak", esan digu Caritaseko arduradunak.

Etorkinak, ahulenak

Etorkinen kasua, berriz, oso bestelakoa da. 2004. urtea baino lehen ez zegoen beren egoeraren estatistikarik, eta fenomeno berritzaletzat jotzen da, beraz. Datuak kezkatzeko modukoak dira. Europar Batasuneako ez diren hamar senditik lauk pobrezia arriskua dute Euskadin.

Alde batetik, oinarritzko beharrak asetzeko ezintasuna dute, hau da, mantentze-pobrezia **deritzona**. Bestetik, **epe ertainera ongizatea** lortzeko aukera **urria** dutela aipatzen du txostenak, hau da, "pobrezia pilatzea" esaten zaiona. Laburbilduz, atzeritarrek dituzte zailtasun ekonomiko handienak, eta kontuan hartu behar da etorkin-kopurua igotzen den heinean datu eta portzentaje hauek neurri berean egingo dutela gora.

Eusko Jaurlaritzak, bere aldetik, gizarte babeserako euskal sistemak ondo funtzionatzen duela azpimarratzen du, nahiz eta oraindik asko dagoen egiteko. Zeregin horien artean, gutxieneko soldata igotzea nabarmendu daiteke.

Elkartzen elkarteak adierazi duenez, gaur egungo diru-kopurua erabat zaharkituta geratu da. Bere esanetan, Euskadiko pobrezia-muga hileko 1.030 eurotan egongo litzateke 2008an. Beraz, pentsiodun eta alargun gehienek, eta zeresanik ez gazte eta etorkin askok, ez dute inolaz ere antzeko soldatarik jasotzen. Hori dela eta, erakunde honek pobrezia-muga berriz ezartzeko beharra ezinbestekoa dela uste du, gure lurraldeko laguntza sozialak gaur egungo errealitatera **egoki** daitezen. ■

Osa itzazu esaldiotako hutsuneak, dagokion hitza idatziz:

3

aurkako, gora egin, estulasunean, harremana, kezkarriak

- 1.- Familia euskaldun txiroen kopuruak dezake aurrerantzean.
- 2.- Etorkinei buruzko datuak benetan dira.
- 3.- Emakumeen indarkeriari aurre egiteko neurriak hartu ditu Eusko Jaurlaritzak.
- 4.- Familia asko bizi dira, hileroko gastuei aurre egiteko arazo larriak dituztelako.
- 5.- Baztertze sozialak du heziketa eskasarekin.

Zalantzarik sortu bazaizu, jo 45. orrialdera.

ADITZERA EMAN. - *Dar a conocer.* Laisser entendre.

AHULTZE. - *Debilitamiento.* Affaiblissement.

ATZEMAN. - *Percibir.* Percevoir.

BAZTERTU. - *Marginar.* Exclure.

BEHAR. - *Trabajo.* Travail.

DERITZONA. - *Deitzen dena. Llamado/a, denominado/a.*

Dénommé/e.

EGOKITU. - *Adaptar, adecuar.* Adapter.

EPE ERTAIN. - *Medio plazo.* À moyen terme.

ESKU-HARTZE PROZEDURA. - *Procedimiento de participación, intervención.* Procédure de participation.

EZA. - *Falta.* Manque.

EZABATU. - *Borrar.* Effacer.

GAINDITU. - *Superar.* Surpasser.

GALARAZI. - *Impedir.* Gêner.

GARATZEKO BIDEAN. - *En vías de desarrollo.*

En voie de développement.

GORRI. - *Extremo/a.* Extrême.

INDARKERIA. - *Violencia.* Violence.

ISOLAMENDU. - *Aislamiento.* Isolement.

MENDEKOTASUN. - *Dependencia.* Dépendance.

ONGIZATE. - *Bienestar.* Bien-être.

SUSTATU. - *Promover.* Encourager.

TXIRO. - *Pobre.* Pauvre.

URRI. - *Eskasa.* Escaso/a. Peu abondant.

Testua: Oihana Prado (Kazeta5)

Josu Larrarte, Mister Euskadi 2008

Baserriko semea, pilotari ohia, liburu-saltzailea... Aurpegi asko ditu Josu Larrartek, aurtengo Euskadiko mutilik ederrenak. Mister Euskadi saria lortu duen arren, ez dirudi bizitza gehiegi aldatu zaionik. Hasieran lan handia egin behar izan zuen komunikabideei erantzuten, baina berehala **baretu** omen zen kontua. Aitortu digunaren arabera, Euskadin horrelako sari bat lortzeak ez du **aparteko** garrantzirik. “Esperientzia polita” izan bada ere, Aiako Josu Larrartek bere betiko bizitza egiten jarraitzen duela esan digu.

Euskadiko mutilik ederrena izateak bideak irekitzen al ditu?

Jendeak uste dituenak baino gutxiago, ez pentsa. Lehiaketa irabaztea polita izan da, baina hortik **bizimodua ateratzea** oso zaila.

Hala ere, titulua jaso zenuenetik, zure agenda lehen baino beteagoa egongo da, ezta?

Aurreneko hiruzpalau asteetan, bai, komunikabideei erantzuten lan handia izan bainuen. Geroztik, lasaixeago ibili naiz, telefono dei batzuk besterik ez ditut jaso. Ez da hainbesterako izan.

Euskal Herrian Mister izatea zaila da, beraz?

Bai, halaxe da. Titulua izateari **etekina ateratzeko**, Madril edo Bartzelonara joan behar duzu, eta oraingoz ez dut asmorik, hemengo lana utzi beharko nuke eta.

Argazkia: DV dokumentazioa

Non egiten duzu lan?

Urte bete daramat **argitaletxe** batean komertzial gisa.

Zer esan zizuten lankideek eta nagusiak irabazi zenuenean?

Lasai samar hartu zuten berria. Dena dela, egia da hasieran **ezustean** harrapatu zituela denak eta **txantxa** apur bat ere izan zela sariaren kontura.

Zu Aiakoa zara. Zer komentatu dute herrian?

Herri txikia izanda, denok ezagutzen dugu elkar. Lehiaketan parte hartu eta irabazi egin nuela jakin zenean, pixka bat harritu ziren batzuk, baina, oro har, oso ondo hartu zuten kontua. Lehiaketaren prozesua hasieratik jarraitu dute, gainera, denak galdezka aritu baitzaizkit.

Mister zarenetik, lehen baino ospe handiagoa duzula uste al duzu?

Jendeak, herrian, geratu egiten nau kalean, baina Aia bezalako herri txiki batean hori gertatzea normala da. Hemendik kanpo, berriz, ez dut uste ezaguna naizenik.

Nola bururatu zitzaizun aurkeztea?

Betidanik izan dut modaren mundua gustuko. Donostiako agentzia bateko mutil bat ezagutzen nuen eta hark animatu ninduen Gipuzkoako lehiaketara aurkeztera. **Zalantzatan egon** nintzen, baina azkenean animatu egin nintzen. Familiak ere asko lagundu zidan. Eta ondorengo, **zortea** besterik ez zen izan.

Lan handia egin behar izan al zenuen gimnasioan?

Beti gustatu izan zait kirola. Pilotan urte asko eman nituen, eta korrika eta igeri egitea beti gustatu izan zait. Genetikak ere lagundu dit. Baina, bai, ordu asko sartu nituen gimnasioan.

Pilotaria zinela aipatu duzu. Zergatik utzi zenuen?

19 urte nituenean lesioa izan nuen, eskua hautsi nuen entrenamendu batean eta ez zen behar bezala sendatu. Profesionalekin debutatzekotan nengoen min hartu nuenean. **Tamalgarría** da izan nuen zorte txarra.

Topiko asko entzuten dira lehiaketa hauen inguruan. Hautagaien artean lehia handia dagoela, adibidez. Hala al da?

Lehia antzematen zen mutilen artean, baina giroa ona zen. Nesken artean lehia handiagoa izaten omen da. Mutilok ondo pasatzera joan ginen eta oso ondo moldatu ginen gure artean. Lagunik ere egin dut.

2

Eman zure iritzia. Zure ustez, egia al da sexista samarrak izaten direla edertasun-lehiaketa hauek? Zergatik? Idatzi zure arrazoiak eta bidalguzu egindako lana. Badugu zuretzat saririk!

Gure helbideak: HABE aldizkaria, Vitoria-Gasteiz kalea, 3, 5. solairua, 20018 Donostia edota argitalpenak@habe.org.

APARTEKO.- *Excepcional, especial.* Exceptionnel/elle.
ARGITALETXE.- *Editorial.* Maison d'édition.
BARETU.- *Calmar.* Calmer.
BIZIMODUA ATERA.- *Ganarse el sustento.* Gagner sa vie.
ETEKINA ATERA.- *Sacar provecho.* Tirer profit de.
EZUSTE.- *Sorpresa.* Surprise.
HAUTAGAI.- *Candidato/a.* Candidat.
LEHIA.- *Competencia.* Concurrence.
OSPE.- *Fama.* Réputation.
TAMALGARRI.- *Penagarri.* Lamentable. Lamentable.
TXANTXA.- *Broma.* Plaisanterie.
ZALANTZATAN EGON.- *Estar en duda.* Douter.
ZORTE.- *Suerte.* Chance.

Non izan zineten lehiaketa prestatzen?

Marina D'Orren izan ginen 15 egunez. Bi hotel ezberdinetan egon ginen mutilak eta neskak, banatuta. Gala egunetako desfile eta dantzak entseatu genituen bertan, eta beste hainbat ekintza ere egin genituen: ile-apainketa, makillajea, eta abar. Gimnasioa ere bagenuen. Baina dena hotel barruan egin genuen, ezin ginen bertatik atera.

Esperientzia errepikatzeko modukoa izan al da zuretzat?

Bai, Marina D'Orren egoteagatik bakarrik errepikatu egingo nuke. Baina horretaz gain, Jordaniarako bidaia irabazi nuen eta amarekin joan nintzen.

Horrelako lehiaketak sexista samarrak izaten direla esaten dute. Zer uste duzu zuk?

Beti dago kritika egiten duenik, baina esparru guztietan gertatzen da hori, baita kirolean ere. Hala ere, niri ez dit inork ezer txarrik esan.

Ba al dago ezberdintasunik emakumeen eta gizonen arteko lehiaketen artean?

Lehiaketa honetan, behintzat, argi ikusten da Espainian neskena garrantzitsuagoa dela. Denbora gehiago egon dira neskak Marina D'Orren, lehenago ere Punta Cana izan ziren astebeite, eta sariei dagokienez, hobeak dira. Lehiaketaren ondoren neskek aurki ditzaketen lanetan ere aukera zabalagoa dago.

Modaren munduan jarraitzeko asmoa al duzu?

Oraingo, nire lanean jarraitzeko asmoa dut. Baina modarekin zerikusia duen zerbituetan aritzeko aukera sortuko balitzait, hartu egingo nuke. ■

LAGUNAK EGIN NAHI DITUT

1A Gaur egun, kaleaz gain, jendearekin topo egiteko leku egokia bihurtu da Internet sarea. Adibidez, hizkuntzaren bat ikasten ari den jende asko ezagutu daiteke hainbat ataritan.

Ikasbil, euskara-ikaslearen ataria (www.ikasbil.net) garatzen ari gara aurki euskara-ikasleen arteko elkarreragina sustatzeko baliabideak eskaintzeko. Hori dela eta, zeure burua prestatzen has zaitezten animatu nahi zaitugu, idatzizko aurkezpen-testu txukun bat idatziz. Has gaitezen!

Hoy en día, además de la calle, Internet se ha convertido en un sitio apropiado para conocer gente. Por ejemplo, se puede conocer a mucha gente que está aprendiendo un idioma en varios sitios.

Próximamente el portal Ikasbil ofrecerá espacios para que interactuéis y compartáis ideas y experiencias. Por eso, queremos animarte a preparar un texto escrito de presentación. ¡Empecemos!

[Sekuentzia Didaktikoa]

Helburua gauzatzeko, hauek izango dira egingo dituzun lanak:

- Kaleko topaketa arrunt eta errazetan erabiltzen diren esaldiak aztertuko dituzu.
- Hainbat eredutan, nork bere izena eta jatorria euskaraz nola esaten duten aztertuko duzu.
- Idatzizko aurkezpen-testu motzetan ematen den informazioa aztertuko duzu.
- Aurkezpenetan ematen diren hizkuntza-baliabideak aztertu eta erduei jarraituta, esaldiak osatuko dituzu.
- Zeure burua aurkezteko, testu motz bat idatziko duzu, interneteko Ikasbil atarian jartzeko modukoa.

KALEKO TOPAKETA / Encuentro en la calle

1

Pertsona hauek kalean egin dute topo. Ikus dezagun zer esaten duten:
Estas personas se han encontrado en la calle. Veamos qué dicen:

Ulertu al duzu zer esan duten? Lotu esaldi bakoitza bere gaztelaniazko itzulpenarekin.
¿Has entendido qué han dicho? Relaciona cada frase con su traducción al castellano:

1. Miren naiz eta bilbotarra naiz	•	• a. Yo soy Xabier y soy de Gasteiz, ¿y tú?
2. Ni Javier naiz eta Gasteizkoa naiz, eta zu?	•	• b. Yo soy Julio y soy colombiano
3. Ni Julio naiz eta kolonbiarra naiz	•	• c. ¡Bienvenido/a al País Vasco!
4. Ongi etorri Euskal Herrira!	•	• d. Soy Miren y soy bilbaína

Gure protagonistek molde hauek erabili dituzte nongoak diren esateko:

Nuestros/as protagonistas han utilizado las siguientes expresiones para decir de dónde proceden:

Bilbotarra naiz
Gasteizkoa naiz
Kolonbiarra

Soy bilbaína
Soy de Gasteiz
Colombiano/a

2

Ereduei jarraitu eta osatu famatu hauek esaten dutena:

Siguiendo los ejemplos, trata ahora de completar lo que dicen los/las siguientes famosos/as:

Claudia Schiffer naiz
eta alemaniarra naiz

Ni David Beckham naiz,
Ingalaterrakoa

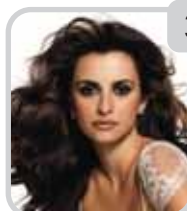
Gerard Depardieu
(Frantzia)

1

Nicole Kidman
(Australia)

2

Penélope Cruz
(Espainia)

3

Andy García
(Kuba)

4

3

Aurreko ereduei erreparatu eta aukera ezazu erantzun zuzena (Batzuetan bi aukera ere posible dira):

Fíjate en los ejemplos anteriores y elige la respuesta adecuada en cada caso (En algunos casos, hay dos opciones correctas):

1.- Josu naiz eta naiz.

- a.- Barakaldokoa
- b.- Barakaldo
- c.- Barakaldora

2.- Javier

- a.- Nik/naiz
- b.- Ni/naiz
- c.- Naiz/ -

3.- Ongi etorri!

- a.- Donostiara
- b.- Donostia
- c.- Donostiatik

4.- Ni naiz.

- a.- kolonbiarra
- b.- Kolonbia
- c.- Kolonbiakoa

5.- naiz eta naiz.

- a.- Jaione/Bilbo
- b.- Jaione/Bilbokoa
- c.- Jaione/bilbotarra

SAREKO TOPAKETA/ Encuentro en la red

4

Ikus dezagun orain zer gertatzen den jendeak Interneten elkar ezagutzen duenean. Hona hemen aurkezpen-eredu batzuk. Irakurri eta ariketak egin:
Veamos ahora qué ocurre cuando la gente se conoce en Internet. A continuación tienes algunos ejemplos de presentaciones. Léelos y haz los ejercicios:

JULIO

Sexua: Gizona
Ikasten ari naiz: Euskara eta ingelesa
Hitz egiten dut: Gaztelania
Herrialdea: Kolonia

Niri buruz:
Kaixo, Julio naiz. Kolonbiakoa, baina Euskal Herrian bizi naiz, Iruñen. Ezkonduta nago eta hiru seme-alaba ditut. 35 urte ditut. Igeltseroa naiz. Gaztelania dakit eta euskara eta ingelesa ikasten ari naiz. Jende berria ezagutu nahi dut. Asko gustatzen zait irakurtzea, dantzatzea eta lagunekin egotea.

MIREN

Sexua: Emakumea
Ikasten ari naiz: Ingelesa
Hitz egiten dut: Euskara eta gaztelania
Herrialdea: Euskal Herria

Niri buruz:
Aupa, Miren naiz. Euskal Herrian jaio nintzen eta bertan bizi naiz, Bilbon. Euskara-irakaslea naiz eta bakarrik bizi naiz... bueno, bakarrik ez, nire katuarekin. Ezkongabea naiz, baina senargaiak daukat. 38 urte ditut eta asko gustatzen zait kirola egitea, batez ere, mendira joatea. Lagun berriak egin nahi ditut sareari esker. Euskara ikasten ari bazara eta norbaiti idatzi nahi badiozu, prest nago erantzuteko. Anima zaitetz eta idatzi azkar!

JAVIER

Sexua: Gizona
Ikasten ari naiz: Euskara
Hitz egiten dut: Gaztelania eta frantsesa
Herrialdea: Euskal Herria

Niri buruz:
Iepa, Javier naiz. Valentzian jaioa. Bi urte nituela nire gurasoak Gasteizera etorri ziren eta orain hemen bizi naiz. Ez nago ezkonduta, baina bikotea daukat eta seme txiki bat daukagu, Asier; bi hilabete dituena. Euskaltegira joaten naiz egunero eta oso gustura nabil, gelakoak eta andereñoa oso atseginak direlako. 29 urte ditut eta sukaldaria naiz. Asko gustatzen zait kantatzea. Gehiago jakin nahi al duzu? Idatzi, bai!

Windows Live ID:

Password:

Forgot your password?

©2008 Microsoft Corporation About Privacy Trademarks Account Help Central Feedback

5

Ze informazio eman dute Juliok, Mirenek eta Javierrek?. Bete ezazu koadroa falta dena osatuz:
¿Qué información nos han dado Julio, Miren y Javier?. Completa el cuadro:

	JULIO	MIREN	JAVIER
JATORRIA (NONGOA DA) Origen	Kolonia Kolonbiakoa da	Euskal Herria Bilbotarra da Bilbokoa da	Valentzia Valentziarra da Valentziakoa da
BIZILEKUA Lugar de residencia		Bilbo	Gasteiz
EGOERA ZIBILA Estado civil	Ezkondua		Ezkongabea, bikotea du
SEME-ALABAK Hijos/as	Hiru seme-alaba	Seme-alabarik ez	
ADINA Edad	35 urte	38 urte	
HIZKUNTZAK Idiomas	Euskara eta ingelesa ikasten ari da gaztelania hitz egiten du	 ikasten ari da eta hitz egiten ditu	Euskara ikasten ari da Gaztelania eta frantsesa hitz egiten ditu
ZALETASUNAK Aficiones	Irakurtzea, dantzatzea eta lagunekin egotea	Kirola egitea Mendira joatea	Kantatzea
LANBIDEA Profesión	Igeltseroa		Sukaldaria

6

Azter ditzagun orain testuetan erabilitako egitura nagusiak
Analicemos ahora las principales estructuras que se han utilizado en los textos

1. Valentzian/Kolonbian/Euskal Herrian jaio nintzen.
2. Euskal Herrian/Irunen/Bilbon bizi naiz.
3. Ezkonduta nago/ezkongabea naiz.
4. Hiru seme-alaba ditut/seme txiki bat daukat.
5. 35/38/29 urte ditut.
6. Igeltseroa/euskara-irakaslea/sukaldaria naiz.
7. Ingelesa ikasten ari naiz.
8. Asko gustatzen zait irakurtzea/dantzatzea/lagunekin egotea.

Lot itzazu esaldiak aipatzen duten eduki-motarekin:
Une las frases anteriores con el contenido del que hablan:

a) Egoera zibila	
b) Seme-alabak	
c) Zaletasunak	
d) Lanbidea	
e) Hizkuntzak	
f) Jaioterria	
g) Bizilekua	
h) Adina	

7

Aurreko ereduei erreparatu eta beharrezkoa denean, esaldiak osatu:
Trata de completar las oraciones en las que sea necesario añadir algo, fijándote en los ejemplos anteriores:

1. Ekuador-..... jaio nintzen.
2. Donostia-..... jaio nintzen.
3. Goizueta-..... bizi naiz.
4. Ni Zizurkil-..... bizi naiz.
5. Bi seme-..... ditut.
6. Alaba-..... bat daukat.
7. Bost seme-alaba-..... ditut.
8. 20 urte-..... ditut.
9. Gidari-..... naiz.
10. Idazkari-..... naiz.
11. Ikaslea
12. Ezkongabea
13. Japoniera ari naiz. (ikasi)
14. Alemana ikasten (ari izan)
15. Asko gustatzen zait zine-..... joatea.
16. Asko gustatzen zait mendira (joan).
17. Asko gustatzen zait txokolate-.....
18. Asko gustatzen zait txokolatea (jan).
19. Asko gustatzen zait (irakurri)
20. Asko gustatzen zait(gitarra jo)

GOGORATU/Recuerda

***Gure izena esateko:**

Para decir nuestro nombre:

Euskaraz, hitzen ordena ezberdina da. Izan ere, gaztelaniaz, lehenbizi soy (naiz) esaten dugu eta gero dator izena. Euskaraz, ordea, alderantziz da: lehenbizi izena esaten dugu eta gero aditza.

El orden de las palabras varía en euskera, ya que, así como en castellano decimos primero soy y luego el nombre (Miren, Javier, Julio), en euskera es al revés, primero decimos el nombre y luego *naiz* (soy).

Decir *yo* (ni) es, al igual que en castellano, totalmente opcional.

***Nongoak garen esateko:**

Para decir de dónde somos

Euskaraz, bi modu ditugu nongoak garen adierazteko:

1.- Gure herri, hiri edo herrialdearen izenari –(t)arra/-(d)arra bukaera eranstea.

2.- Gure herri, hiri edo herrialdearen izenari –koa/-goa bukaera eranstea.

En euskera, tenemos dos formas de expresar nuestra procedencia:

1.- Añadir al nombre de nuestro pueblo, ciudad o país la terminación –(t)arra/-(d)arra (Nondarra)

2.- Añadir al nombre de nuestro pueblo, ciudad o país la terminación –koa/-goa (Nongoa)

***Gure datu pertsonalak:**

Nuestros datos personales:

JATORRIA ETA BIZILEKUA

Lugar de nacimiento y lugar de residencia

Elgoibarren bizi naiz/jaio nintzen

Vivo/nací en Elgoibar

Donostian bizi naiz/jaio nintzen

Vivo/nací en Donostia

Herri/Hiriaren izena kontsonantez bukatzen bada, -EN atzikia eranstean dugu. Bokalez bukatzen bada, berriz, -N bakarrik eranstean dugu.

Cuando el nombre de la ciudad/pueblo termina en consonante, añadimos el sufijo –EN, cuando acaba en vocal, solo añadimos –N

ADINA ETA SEME-ALABA KOPURUA

Edad y número de hijos e hijas

Bat/bil/hiru... seme-alaba ditut

Tengo uno/a/dos/tres hijos/as

35 urte ditut

Tengo 35 años

Zenbakiaren ondorengo hitzari ez diogu atzizkirik erantsiko.

No añadiremos ningún sufijo a la palabra que sigue al número.

ZALETASUNAK

Aficiones

Asko gustatzen zait lagunak egitea

Me gusta mucho hacer amigos/as

Asko gustatzen zait dantzatzea

Me gusta mucho bailar

Zerbait gustatzen zaigula esateko, gustuko dugun ekintza hori adierazten duen aditzaren bukaeran –T(Z)EA atzizkia erantsiko dugu.

Para expresar que nos gusta hacer algo, añadiremos el sufijo –T(Z)EA al verbo que exprese dicha acción.

myspace

Home

Browse

What's
Watch clips, ac

Today on M

Featured

Facebook.com
UK..

se Find People

s Hot on M
add your own and

MySpace

Music Video

ce
ident
dy awards
ness with your head
ou're
om | competition

Zure datu pertsonalak (jaioterria, bizilekua, adina, egoera zibila)
Seme-alabak dituzun ala ez eta baldin badituzu, zenbat
Zein diren zure zaletasunak
Ze hizkuntza dakizkizun eta zein ikasten ari zaren
Interesgarria iruditzen zaizun beste edozer

Tus datos personales (lugar de nacimiento, lugar de residencia, edad, estado civil)
Si tienes hijos/hijas o no y si los/las tienes, cuántos/las
Cuáles son tus aficiones
Qué idiomas dominas y cuál(es) estás aprendiendo
Cualquier otro dato que te parezca interesante

[illegible]

Si quieres mandarnos tu escrito, estas son nuestras direcciones:
HABE aldizkaria, Vitoria-Gasteiz kalea, 3-5. solairua, 20018 Donostia edota argitalpenak@habe.org

! Erantzun-orria:

KALEKO TOPAKETA / Encuentro en la calle

- 1

 - 1. d
 - 2. a
 - 3. b
 - 4. c
- 2

 - 1. Gerard Dipardieu naiz, Frantziakoa/frantziarra naiz
 - 2. Ni Nicole Kidman naiz, australiarra/Australiakoa
 - 3. Ni Penélope Cruz naiz, eta espainiarra/Espainiakoa naiz
 - 4. Andy García naiz eta Kubakoa/kubatarra naiz
- 3

 - 1.- a
 - 2.- b
 - 3.- a
 - 4.- a eta c
 - 5.- b eta c

SAREKO TOPAKETA / Encuentro en la red

	JULIO	MIREN	JAVIER
JATORRIA (NONGOA DA) Origen	Kolonia Kolontziarra da Kolontziakoa da	Euskal Herria Bilbotarra da Bilbokoa da	Valentzia Valentziarra da Valentziakoa da
BIZILEKUA Lugar de residencia	Irun	Bilbo	Gasteiz
EGOERA ZIBILA Estado civil	Ezkondua	Ezkongabea	Ezkongabea, bikotea du
SEME-ALABAK Hijos/as	Hiru seme-alaba	Seme-alabarik ez	Seme bat
ADINA Edad	35 urte	38 urte	29 urte
HIZKUNTZAK Idiomas	Euskara eta ingelesa ikasten ari da gaztelania hitz egiten du	Ingelesa ikasten ari da Euskara eta gaztelania hitz egiten ditu	Euskara ikasten ari da Gaztelania eta frantsesa hitz egiten ditu
ZALETASUNAK Aficiones	Irakurtzea, dantzatzea eta lagunekin egotea	Kirola egitea Mendira joatea	Kantatzea
LANBIDEA	Igeltseroa	Euskara-irakaslea	Sukaldaria

- 6

 - a.- 3
 - b.- 4
 - c.- 8
 - d.- 6
 - e.- 7
 - f.- 1
 - g.- 2
 - h.- 5
- 7

 - 1. Ekuador-(r)EN jaio nintzen.
 - 2. Donostia-N jaio nintzen.
 - 3. Goizueta-N bizi naiz.
 - 4. Ni Zizurkil-EN bizi naiz.
 - 5. Bi seme ditut.
 - 6. Alaba bat daukat.
 - 7. Bost seme-alaba ditut.
 - 8. 20 urte ditut.
 - 9. Gidari-A naiz.
 - 10. Idazkari-A naiz.
 - 11. Ikaslea NAIZ.
 - 12. Ezkongabea NAIZ.
 - 13. Japoniera IKASTEN ari naiz.
 - 14. Alemana ikasten ARI NAIZ
 - 15. Askok gustatzen zait zine-RA joatea.
 - 16. Askok gustatzen zait mendira JOATEA.
 - 17. Askok gustatzen zait txokolate-A.
 - 18. Askok gustatzen zait txokolatea JATEA.
 - 19. Askok gustatzen zait IRAKURTZEA.
 - 20. Askok gustatzen zait GITARRA JOTZEA.

1B **S**aile honetako gonbidatu guztiei, euskara ikasten saritu direnean bizi izandako hainbat konturi buruzko galderak egiten dizkiegu, denei berberak. Zuetako asko bezalaxe, euskaldun berriak izanik erantzun digutena interesgarria gertatuko zaizuelakoan.

Testua eta argazkia: Oihana Prado (Kazeta5)

Daniel Escribano

Palma de Mallorcakoa da berez, baina hemeretzi urte zituenenean Bartzelonara joan zen bizitzera Daniel Escribano soziologoa. Han hasi zen euskara ikasten, duela hamar bat urte. 2007an, Lazkaoko artxibategiaren berri izan zuen, eta egiten ari den tesia prestatzeko baliagarri egingo zitzaiolakoan, bertara joatea erabaki zuen. Urte bete darama herrian; lehen hilabete eta erdia barnetegian eman zituen, euskara indartzeko. Mojen komentuan bizi da orain, eta oso gustura dagoela esan digu, gauez zarata izpirik ez entzuteak "ikasteko giro mundiala" sortzen duelako.

Zein da zure ama hizkuntza?

Gaztelaniaz hezi ninduten. Palma de Mallorcan jaio nintzen, ama Bartzelonakoa nuen eta aita Salamancakoa. Bartzelonara bizitzera joan nintzenen hasi nintzen euskara ikasten.

Zer dela eta hasi zinen Bartzelonan euskara ikasten?

Gaztetako nire lagun-taldean beti izan genuen oso gogoko garai hartako euskal musika. Balearretan Katalunian baino txikiagoa zen mugimendu hura, baina giro abertzalean euskaltzaletasun nabarmena antzematen zen. Hemeretzi urterekin Bartzelonara joan nintzen bizitzera, eta hango hizkuntz eskolan euskara ikasten hasi nintzen. Bosgarren mailara arte ikasi nuen. Ondoren, bi urte eman nituen eskolatik kanpo. Neure kabuz irakurtzen hasi nintzen orduan, euskal eleberriak batez ere. 2005. urtean berriz hasi nintzen hizkuntz eskolan, eta Bartzelonako Euskal Etxeko mintzapraktikako taldean sartu nintzen. 2007ko udan Lazkaoko barnetegira etorri nintzen.

Zenbat denbora eman zenuen Lazkaoko barnetegian?

Hilabete eta erdi. Lazkaoko barnetegira joateko erabakia hartzean asko lagundu zidan artxibategia zegoela jakiteak.

Euskara ikastean, zer izan zen zuretzat errazena eta zer zailena?

Zailena beti hitz egitea da. Galdegaiaren kontua, adibidez, zaila egin zitzaidan. Errazena, berriz, fonetika, euskara ez baita fonetikoki hizkuntza zaila, frantsesarekin konparatuz, adibidez.

Ba al zenekien euskaraz hizkuntz eskolara joan baino lehen?

Banekizkien zenbait hitz solte, nahiko tipikoak. Hala ere, horrek ez du zerikusirik hizkuntza jakitearekin.

Garai hartako musika entzuten zenuen. Zein talde?

Hertzainak, Negu Gorriak, Kortatu, Lin Ton Taun, eta abar. Nahiko punkak ziren beste batzuk ere bai, esaterako, Eskorbuto edo La Polla Records.

Frantsesa aipatu duzu. Beste hizkuntzarik ba al dakizu euskaraz gain?

Katalana. Orain alemana eta frantsesa ari naiz ikasten.

Errazagoa al da hirugarren hizkuntza ikastea, bigarrena baino?

Nik katalana eta gaztelania ia aldi berean ikasi nituen. Alemana da ikasi dudana hirugarrena, eta euskara jakin izanak lagundu egiten du, burua irekitzen baitizu. Konpletiboetan eta erlatibozko esaldietan, alemanek ere bereizketa bera egiten dute, eta zentzu horretan euskara jakiteak lagundu egiten duela esan daiteke. Baina hizkuntza bakoitza ezberdina da.

Nolako hizkuntza iruditzen zaizu euskara? Polita, musikala, gogorra?

Hizkuntza guztiek dituzte alderdi politak. Komunikazio motaren eta hizlari bakoitzaren arabera bihurtzen dira ezberdinak. Hizkuntza guztiak izan daitezke gogorrak, politak edo musikalak.

Zenbat urte eman dituzu euskara ikasten?

Hamar bat urte. Bi urte kenduta, nire kabuz ikasi bainuen.

Asko kostatzen al zaizu, oraindik, gaztelaniaz hitz egiten ari zarenean euskarari heltzea?

Hasiera batean, ez. Gaztelaniaz ari banaiz eta jorratzen ari naizen gaia euskaraz jorratzeko ohiturarik ez badut, ordea, bai. Esaldi luzeak, erlatibozko esaldiak, asko kostatzen zaizkit oraindik. Kaleko hizkera, berriz, ez horrenbeste.

Zer irakurtzen zenuen euskaltegia utzi zenuen garaian?

Sarrionandiak idatzitako ia guztia irakurri nuen. Asko lagundu zidan ipuinak izatea. Oso ondo idatzita daude gainera, irudi ederrez osatutako liburuak dira bereak. Atxagaren eleberriak ere irakurri nituen. Orain Koldo Izagirre irakurtzen saiatzen ari naiz, baina zailagoa egiten ari zait.

Euskara ikasteko garaian, zerk edo nork lagundu dizu gehien?

Oso baliagarria egin zait irakurtzea. Azken batean, euskaltegian gramatika eta antzekoak ikasten dira, baina garrantzitsuena gero nork bere kabuz irakurri edo hitz egitea da, egitura sintaktikoak finkatu eta mintzamenaren aurrera egiteko.

Zer esango zenioke jendeari euskara ikas dezan?

Oso kontu pertsonala da. Niri, adibidez, nire bizipenek asko baldintzatu naute ikasteko garaian, oso gustuko baitut literatura. Oso ezberdina da, gainera, euskara Euskal Herrian edo Euskal Herritik kanpo ikastea. Hemen, jendeak behar duelako ikasten du askotan euskara, baina kanpoan ikasteak beste ikuspegi bat eman diezazuke. ■

MARCOS GARCIA:

"Oraindik haitzulo asko
daude aurkitzeke
Euskadin"

Testua: Oihana Prado (Kazeta5)

Argazkiak: J.M. Pemán- Aranzadi Z.E.

2 Gure arbasoak bertan bizi ziren duela 14.000 urte eta, orain, mundu osoaren begiradapean egongo dira. Izan ere, Ekain, Santimamiñe eta Altzerri **kobazuloak Gizateriaren Ondare** izendatu ditu UNESCOk. Hirurak daude itxita, kontserbazio arauak direla eta. Joan den irailetik, berriz, Ekainberri, Ekainen kopia perfektua, bisita daiteke. Marcos Garcia EHuko historiaurre doktoreak **leize-zuloei** buruzko misterio guztiak argitu dizkigu.

Kobazuloen inguruan hamaika ipuin asmatu dira. Zergatik iruditzen zaizkigu hain misterioitsuak?

Kobazuloekin lotutako mito gehienak Erdi Aroan edota Aro Modernoan sortu ziren, jendea kobazuloetatik urrun bizi zenean, hain zuzen ere. Ikuspuntu zientifikotik, ez dakigu azaltzen naturaren fenomeno diren zulo horien sorrera. Hori dela eta, mistizismo eta oskurantismoarekin erlazionatzen ditugu. Gainera, leize-zuloak ilunak dira eta **baztertuta** daude, beraz, oso egokiak dira sorginei edota **altxorrei** buruzko istorio misterioitsuak bertan kokatzeko.

Ekain, Santimamiñe eta Altxerri Gizateriaren Ondare izendatzea erabaki du UNESCOren Gizadiaren Ondare Batzordeak. Zer ekarriko du izendapenak?

Alde batetik, orain arte Euskadirena zen ondarea mundu osoarena izango dela hemendik aurrera. Horrek esan nahi du Euskadiko administrazioek zaindu duten hori mugetatik kanpo ezagutarazteko obligazioa izango dutela eta horretarako beharrezkoak diren politikak jarri beharko dituztela martxan. Bestalde, kobazuloak aurkitu zirenetik gaur egun arte administrazioek modu egokian zaindu dituztela eta ikerketa zientifikoa egokiak izan direla esan nahi du izendapenak. Izan ere, Gizateriaren Ondare izendatzeko beharrezkoa da hainbat ikerketa tekniko eta zientifiko aurkeztea, eta Eusko Jaurlaritzak lan hori bultzatu izan ez balu ezinezkoa zitekeen izendapena lortzea. Horrez gain, izendapenaren ondorioz, kobazuloak zaintzeko **eskakizunak** zorrotzagoak izango dira hemendik aurrera.

Turismoa ez duzu aipatu baina, izendapenak ziurrenik jende gehiago erakarriko du...

Gizateriaren Ondarearen zerrendan jasota dauden tokiak kultura-turismoaren zirkuituetan sartzen dira. Argi dago turismoa erakartzeko tresna berria izango direla.

Hiru haitzuloak ondo ezagutzen dituzu. Zein da ezagutu zenuen lehena?

Altxerri ez dut ezagutzen, kobazuloaren sarbidea oso konplexua baita. Santimamiñe txikitatik ezagutzen dut, txikitan gogokoen nuen lekuetako bat zen. Baina zirrara gehien sortu didana Ekain da. Kobazuloaren espazioak oso atseginak dira eta margolanak ikaragarriak dira. Zaldien panelak kalitate artistiko handia du. Batzuek esaten dutenez, Ekaingoak munduko zaldirik ederrenak dira. Alderdi zientifikoa alde batera utzita, Ekainek ikaragarri hunkitu ninduen, haitzuloaren barruan **uzkurtuta** sentiarazten baitzaitu.

Deskriba iezaguzu zer dagoen Ekainen.

Europako **labar-pintura** bildumarik onenetarikoa du. Duela 14.000 urte margotu ziren. Zaldien kobazuloa esaten diote, nabarmenena zaldien irudiak direlako, arte paleolitikoan garrantzi handikoak, alegia. Izan ere, bikromiaren erabileraren eredu eskasetako bat da mundu osoan. Bikromiak bi kolore erabiltzea esan nahi du, kasu honetan gorria eta beltza, eta Ekaingo margoak bikromiaren **estreinako erabileraren** eredu dira. Altamira ere bikromiaren sorreraren **lekuko** izan zen. Gaur egun tontakeria dirudi, baina duela 14.000 urte gertatu zela eta bikromiaren sortzaileak izan zirela pentsatu behar dugu. Mundu osoan sei eredu besterik ez daude.

Zergatik erabaki zuten ixtea?

Aurkitu zutenetik orain dela lau urte arte irekita egon zen. Bisita oso mugatuak ziren, astean 12 pertsonako taldea sar

zitekeen soilik. Ez zuten itxi kontserbazio-arazoak zituelako, baizik eta denborarekin haitzuloen osasuna neurtzeko **sistemak zorrotz** egin direlako. Esan daiteke Ekain ondoen kontserbatutako haitzuloetako bat dela.

Irailetik aurrera, ordea, Ekain ezagutzea posible da Ekainberri erreplikari esker. Haitzuloa ezagutzeko modua dago, beraz...

Gure ondarea **giltzapean** edukitzeak ez dauka zentzurik. Hori dela eta, Eusko Jaurlaritza, Gipuzkoako Foru Aldundia eta Zestoako Udala hartzen dituen Ekain fundazioa sortu zen. Fundazioaren helburua Ekainen erreplika sortzea zen. Kobazuloaren ondarea ezagutzeko modu bat da eta erreplika benetan erreala da.

Nola sortzen da erreplika bat?

Lehenik, paretan topografia egiten da, leize-zuloaren eredu matematikoa lortzeko. Horri esker, bere morfologia erabat kopia daiteke. Pareta berriak **erretxina** eta **kareharri birrinduarekin** estaltzen dira eta paleolitoko artean adituak diren margolariak kopiak egiteaz arduratzen dira, originalen argazkietan oinarrituz. Horrez gainera, benetako haitzuloaren hezetan maila eta tenperatura ere kopiatu egiten dira. Horrela, erreplikan sartzen garenean, sentsazio berak biziko ditugu: hotza, iluntasuna, hezetasuna... Eta aditua ez den pertsona batek ez luke bereiziko benetakoa ala kopia den.

Santimamiñe ere itxita dago gaur egun, baina zuk ikus-teko aukera izan duzu. Konta iezaguzu zer duen.

Euskadin arte paleolitikoa duten kobazuloen artean aurkitu zen lehenengoa da. Santimamiñe kultura eta turismo erreferentea izan da beti. Bilbon jaio nintzen eta txikitako oroitzapenek lotura handia dute haitzulo horrekin. Labar-pinturei dagokienez, hartzen errepresentazioak nabarmendu behar dira, mundu osoan horrelako 30 gehiago egongo dira soilik. Haitzuloa duela zortzi urte itxi zen, kontserbazio-arazoak zituelako. Pinturak gela txiki batean kokatuta daude eta bisitaldiek gelaren baldintzak aldatzen zituzten. Ikuspuntu turistikotik pena da itxi izana, baina erabakia egokia da. Haitzuloa ezagutzeko bisita birtuala egin daiteke bertan.

ALT XOR.- Tesoro. Trésor.

BAZTERTU.- Alejar, apartar. Éloigner.

ERRET XIN.- Resina. Résine.

ESKAKIZUN.- Exigencia. Exigence.

ESTREINAKO ERABILERA.- Primer uso. Premier usage.

GILTZAPEAN.- Bajo llave. Sous clé.

GIZATERIAREN ONDARE.- Patrimonio de la Humanidad. Patrimoine de l'humanité.

HAITZULO.- Cueva. Caverne, grotte.

KAREHARRI BIRRINDUA.- Piedra caliza rallada.

Pierre à chaux râpée.

KOBAZULO.- Cueva. Caverne, grotte.

LABAR-PINTURA.- Pintura rupestre. Peinture rupestre.

LEIZE-ZULO.- Cueva. Caverne, grotte.

LEKUKO.- Testigo. Témoin.

SISTEMA ZORROZTU.- Volver (se) exigente/riguroso el sistema. Devenir le système sévère.

UZKURTU.- Encoger (se). (Se) contracter.

Kanizketa Elk

Altxerri da hiruretatik ezezagunena.

70eko hamarkadan deskubritu zuten eta oso ondo kontserbatuta dago. Oso zaila da haitzuloan sartzea, horregatik mantendu da. Pinturak izan beharrean, paretetan hainbat grabatu ditu. Garrantzitsuena **azeri polarra** da, arte paleolitikoko eredu bakarra. Grabatuak oso ederrak dira.

Zergatik margotzen zituzten paretak duela 14.000 urte bertan bizi zirenek?

Teoria asko daude. Adituak ez dira ados jartzen. Ezin diegu galdetu artista horiei zertarako margotzen zuten, eta gainera, ez dago garai hartako **aztarna** idatzirik. Beraz, azalpenak bestelako metodoen bidez bilatu behar dira. Etnografia da horietako bat. Gaur egungo herri primitiboetan informazioa bilatzean datza. Hau da, bizi-baldintza antzekoak dituzten herriek zergatik margotzen duten aztertzen da. Arazoa da herri primitibo guztiek ez dutela gauza bera erantzuten. Indar gehien duen teoriatako bat **ehiza bermatzearena** da; etorkizunean gertatzea nahi zuten hori margotzen zuten. Arrazoi estetikoak da beste teoriatako bat. Hirugarren teoria xamanismoarena da; xamanak tribuaren eta Jaungoikoaren arteko bitartekariak ziren eta jainkoei eskakizunak egiteko margotzen omen zuten. Ondo pentsatuz gero, gaur egun gauza bera egiten dugu, baina izen ezberdina ematen diogu. Prozesioak, esate baterako, eskatzeko egiten dira.

Nolakoak ziren kobazuloetan bizi ziren gizaki haiek?

Gu bezalakoak ziren, hau da, lehenengo homo sapiensak ziren. Bizi baldintza ezberdinak zituzten, baina haien **kezkak** antzekoak ziren.

Margotzeko gaitasuna izateak komunikatzeko gai zirela esan nahi al du?

Hitz egiteko gaitasuna zutela baieztatzen dute ikerketa askok. Gure aldean hitz gutxiago erabiliko zituzten, agian 1.000 hitz, baina eguneroko bizimodurako nahikoa zuten.

Aranzadiko kidea zara. Zein da elkarteak izan duen jarra haitzuloen ustiapen turistikoaren inguruan?

Aranzadiren jarrera kontserbazioaren aldekoa izan da beti, izan ere, ondasuna galtzen bada, ez dago zer erakutsirik. Eta deskubritu zirenetik gaur egun arte lotura handia izan du kobazuloekin. Hain zuzen ere, Aranzadiko ikertzaile batzuk, Jose Miguel de Barandiaranekin batera, arduratu ziren margoen **benetakotasuna** baieztatzeaz. Eta hainbat kide gidari gisa jardun izan dira kobazuloetan.

Ekain kasualitatez aurkitu zuten bi azpeitiarrek 1969. urtean. Gaur egun posible al da horrelako aurkikuntzarik egitea?

Aurkikuntza gehienak kasualitatez gertatzen dira eta ziur nago oraindik haitzulo asko daudela aurkitzeke. Frantzian edo Kantabrian dagoen kobazulo kopurua Euskadikoa baino askoz handiagoa da eta ez dauka zentzurik, Euskadi erdian dagoelako eta garai hartako gizakiak alde batetik bestera mugitzen zirelako.■

AZERI POLAR. - Zorro polar. Renard polaire.

AZTARNA. - Aztarren. Resto. Vestige.

BENETAKOTASUN. - Autenticidad. Authenticité.

EHIZA BERMATU. - Garantizar la caza. Garantir la chasse.

KEZKA. - Preocupación. Inquiétude.

USTIAPEN. - Explotación. Exploitation.

1B

Esan testuaren gaineko esaldiok EGIA ala GEZURRA diren:

EGIA GEZURRA

1.- Ekain, Santimamiñe eta Altxerri kobazuloak itxita daude.

☐
☐

2.- Altxerrirako sarbidea oso zaila da.

☐
☐

3.- Ekaingo kobazuloan dauden zaldien margoak oso ederrak dira.

☐
☐

4.- Altxerri da ondoen kontserbatutako kobazuloa.

☐
☐

5.- Ekainberri Ekainen erreplika da.

☐
☐

6.- Santimamiñen, mamuten erre-presentazioak nabarmentzen dira.

☐
☐

7.- Euskal Herrian Kantabrian adina kobazulo aurkitu dira.

☐
☐

Zalantzarik sortu bazaizu, jo 45. orrialdera.

NON: Sastarrain bailara (Zestoa)

NOIZ: Asteartetik ostiralera, 10:00etatik

18:00etara Larunbata eta igandetan,

10:00etatik 19:00etara

SARRERA: 5 €

Irailaren 12tik aurrera zabalik

Informazio gehiago www.ekainberri.com atarian

Komodo uhartea, itsasoko paradisia

Testua (erredakzioan itzulia) eta argazkiak: Alex Iturrate

③ UNESCOk 1991. urtean **izendatu** zuen ofizialki Gizateriaren **Ondare** Komodoko Itsas Parke Nazionala. Parke hori 132.000 hektarea bada, eta beraz, **babestutako** gunerik handienetakoa da munduan.

BABESTUTAKO.- *Protegido/a. Protégé/e.*
IZENDATU.- *Nombrar. Nommer.*
ONDARE.- *Patrimonio. Patrimoine.*

Kolorez betetako izakiak edonon.

Uhartea **Ozeano Indiarraren** eta Barearen artean dago: inguru horretan irla ugari bada, era askotakoak gainera, eta horko ur-korronteen, olatuen eta haizearen **eragi-nagatik** oso **emankorra** da kostaldeko eta **itsaspeko** habitata.

Zergatik ezagutu behar den

Asiako hego-ekialdean dago Komodoko Parke Nazionala (75.000 hektarea). Oso interesgarria da, eta denetik dauka Bali uhartetik **ekialdera jota** 300ren bat kilometrotara dagoen parke honek. Era askotariko animaliak dauzka, eta bertan **egonkortu** da munduko **muskerrik** handiena, Komodoko Musker ezaguna, *Varanus komodoensis*.

Parke honen itsaspekorik bezalakorik ez dago, bertan ur-korronte indartsuak baitabiltza eta *upwellings* izenekoak ere bai: azken hauek itsasoko hondotik ur **azalera** gai **elikagarriak** eramaten dituzte, eta **horrenbestez**, fauna aldetik espezie anitz dauzka eskaintzeko parke honek. Bada besterik ere. Asiak **ez bezalako** fauna eta flora ditu Australiak, baina bada gunee bat batetik eta bestetik dituen, trantsizio gunee bat, Wallacea izeneko. Eta hortxe dago parkea, gunee horren hegoaldean. Beraz, itsaso zati horretan animalia desberdin ugari dago, eta **hain ugari ezen** itsasoko faunan aditu direnek munduko itsas gunee emankorrenetakotzat daukaten, interesgarrienetakotzat. Manta-arraiak badira hor, karanjido **sal-doak**, **hegalaburrak**, dortokak, barrakudak. Arrain txi-

kiagoak ere badira dezente: itsas zaldiak, nudibrankioak, pigmeoak, pailazo-arraiak, krustazeoak. Ikustekoa da itsas azpi horretan igeri egitea!

Komodo uhartean mangleak basoak osatzen ditu, algak zelaia, koral aldatu edo ukitu gabeak arrezifeak... Horiek dira uharteko habitat garrantzitsuenetakoak. Eta arrezifeek osatzen dituzten hormak hain desberdinak dira euren artean, horrenbeste koral mota dago, horrenbeste tontor urpe horretan!. Baina badira badia lasaiak ere, **sakonera txiki-koak**, itsaspeko argazkilarien gozagarri.

Komodoko dragoia eroso ikusteko, bertako basozainekin joatea onena.

✿ Koral bat bere polipoekin.

Komodoko dragoia

Dragoi hau (*Varanus komodoensis*) lurreko animalia da, **haragijalea**, eta gure planetako **narrastirik** handiena. **Igerilari** aparta ere bada. Historiaurrean du jatorria, baina 1912. urtera arte ez zen ezagutzen.

Atzaparrak ikaragarriak ditu, zerra gisako hortzak, eta haragijale amorratua da. **Abiadura** bizikoa, orduko 24 kilometro har ditzake. Koska eginez gero, ahoan duen bakterio birulento bati esker mugitu ezinda utziko du **harrapakina**.

Dragoi hau 3 metro luze izan daiteke, eta 200 bat kilo pasa pisatu. Ez baitu itxura "adeitsua" inondik ere, eta ahoarekin egiten duen hotsa, kraska-kraska, ere izugarria baita, agian horregatik eta betidanik **iradoki** die marinelei hainbat eta hainbat **elezahar**. Elezahar horietan dragoiek sua jaurtitzen dute ahotik eta Indonesiako uharteak **zelatatzen** dituzte.

Parkean badira **eskarmentu** handiko basozainak, *rangers* izenekoak, eta haiekin joan daiteke Komodoko dragoiaren habitata ezagutzera. Baina dragoia ez da animalia bakarra. Badira **saguzarrak**, Sunda **oreinak**, bufalo basatiak, **basurdeak**, zaldiak eta hegazti exotikoak ere.

Nola iritsi

Asian hiriburu handi asko daude, eta bertatik Balira doazen hegazkin ugari. Baliko Dempasar aireportutik Bimaraino joango gara. Bima **sartaldeko** Nusa Tenggara dago, eta handik abiatuta iritsiko gara Komodora.

Komodo ezagutzeko erarik erosoena itsasontzi bat hartzea da. Badago non aukeratua. Interesgarriena ezagutzeko 7 bat egun beharko ditugu. Normalean urpean igeri egiteko asmoarekin joaten da jendea, baina jenderik gabeko hondartzak ere hantxe daude zain, eta patxada ederrean eguzkia hartu nahi duenak, eta bertako paraje zoragarrietan argazki ederrak atera, badu non gozatua! ■

ABIADURA.- *Velocidad*. Vitesse.

ATZAPAR.- *Garra*. Griffe.

AZAL.- *Superficie*. Surface.

BASURDE.- *Jabalí*. Sanglier.

EGONKORTU.- *Estabilizar*. (Se) stabiliser.

EKIALDERA JO.- *Dirección este*. Vers l'orient.

ELEZAHAR.- *Leyenda*. Légende.

ELIKAGARRI.- *Nutritivo/a*. Nutritif/ive.

EMANKOR.- *Fructífera*, abundante. Fertile.

ERAGIN.- *Influencia*. Effet.

ESKARMENTU.- *Experiencia*. Expérience.

EZ BEZALAKO.- *A diferencia de*.

À différence de...

HAIN UGARI EZEN.- *Tan abundante que...*

Tellement abondant que...

HARAGIJALE.- *Carnívoro/a*. Carnivore.

HARRAPAKIN.- *Presa*. Proie.

HEGALABUR.- *Atún*. Thon.

HORRENBESTEZ.- *Beraz*. *Por lo tanto*.

Autant.

IGERILARI.- *Nadador/a*. Nageur/euse.

IRADOKI.- *Sugerir*. Inspirer.

ITSASPE.- *Itsas azpia*, urpea. *Zona bajo la mar*, submarina. Lieu sous-marin.

MUSKER.- *Lagarto*. Lézard.

NARRASTI.- *Reptil*. Reptile.

OREIN.- *Ciervo*. Cerf.

OZEANO INDIAR.- *Océano Índico*.

Océan Indien.

SAGUZAR.- *Murciélago*. Chauve-souris.

SAKONERA TXIKIKO.- *Somero/a*.

Sommaire.

SALDO.- *Samalda*. *Banco*. Banc.

SARTALDE.- *Mendebala*. Occident.

Occident.

ZELATATU.- *Merodear*. Surveiller.

2 Ale honetarako aukeratu dugun lana Fernando Morilloren *Suminaren estrategia* da, ELKAR argitaletxearen eskutik argitara emandako misteriozko eleberria. Aimar Goikoetxea antropologoa da protagonista nagusia eta laster ikusiko duzun bezala, liburuaren hasiera-hasieratik eragingo du jakin-mina irakurlearengan, egoera xeble bat dela medio.

Suminaren estrategia: Antropologo idazlea, korapiloa askatu nahian

1

2

Lehenik eta behin, idazlearen inguruko zertzelada batzuk eman nahi dizkizugu, baina oso desberdinak diren bi testuren bidez:

Lehenengoa:

1

1974an jaio zen Azpeitian Fernando Morillo. Filosofia eta fisika ikasketak egin dituen egile honek lan asko eman ditu argitara, batzuk aipatzearen: *Sexu-egunsentiak*, *Ortzadarra sutan*, *Eta ni zer?* eta *Gloria mundi eleberriak*, alde batetik eta *Erraldoi herrena* izena duen zientziari buruzko saiakera, bestetik.

Bigarrena, berriz, hauxe:

2

Azpeitiarra naiz, 1974an jaioa. Irakurzale amorratua izan naiz txikitatik. Batik bat zientzia, fantasia eta zientzia fikzioa irensten nituen arren, egia esan, orojale samar ibiltzea gustatu zait beti.

Oso gogoko dut:

Lagunen batekin gelditu, kafetxo bat hartu, eta, patxadaz eta umorez, existitzen diren gai interesgarri guztiei buruz hitz egitea (txiste errazenetatik hasi eta txiste konplexuenetaraino).

Beste lagun batekin gelditzea eta aurreko gauza bera.

Beste lagun batekin gelditzea... eta abar.

Irakurtzea. Irakurtzea. Irakurtzea. Saiakerak, nobelak, ipuinak, poesiak, komikiak, gidoiak. Irakurtzea, irakurtzea, irakurtzea. Egoerak, begiradak, solasaldiak, ametsak eta sekretuak. Irakurtzea.

Bi biografiak ikusita, galdera hauei erantzun:

Zein da, zure ustez, aurreko biografien testuingurua, hau da, nondik ateratako testuak dira?

Lehenengo biografia:

- ☐ a.- Fernando Morilloren liburu batetik ateratakoa da.
- ☐ b.- Fernandok berak idatzi du testua.
- ☐ c.- Fernandoren lana gustuko duen irakurle batek idatzi du testua.

Bigarren biografia:

- ☐ a.- Fernando Morilloren liburu batetik ateratakoa da.
- ☐ b.- Fernandok berak idatzi du testua.
- ☐ c.- Fernandoren lana gustuko duen irakurle batek idatzi du testua.

Konpara itzazu orain biak eta esan: Zein ezaugarri dituzte biografi hauek?

Lehenengoak:

Bigarrenak:

2

- 3 Jo dezagun orain testura. Liburuaren hasierako pasartea aukeratu dugu, 9. orrialdekoa, hain zuzen ere. Baina **testua irakurri aurretik**, ariketa batzuk proposatu nahi dizkizugu:

Segidan, pasartean irakurriko dituzun hitzak aurkituko dituzu, baita hitz hauen esanahiari buruzko informazioa ere. Behar bezala lotzen saia zaitez:

1.- Sena •	• a.- Idazteko zaletasuna
2.- Zirriborratu •	• b.- Adinez, nagusia dena.
3.- Ordu gatzgabeak •	• c.- Jaiotzez izakiek duten joera, ikasia ez dena.
4.- Letra-grina •	• d.- Egiteko handirik gabeko uneak
5.- Harritu •	• e.- Bere onetik aterata.
6.- Edadetua •	• f.- Ezustekoa hartu.
7.- Takarra •	• g.- Lehenengo bertsioa idatzi, behin-behinekoa.
8.- Asaldatua •	• h.- Zakarra, desatsegina.

Orain, irakur ezazu pasartea:

Aimar Goikoetxea antropologoa zen, bihotzez eta senez. Inoizka, fikziozko istorioren bat zirriborratzen zuen, baina ordu gatzgabeenak betetzeko zaletasuntzat baino ez zeukan bere letra-grina. Horregatik harritu zuen hainbeste telefono-dei hark:

- Bai, esan?
- Aimar Goikoetxea?
- Emakume baten ahotsa zen. Edadetua. Takarra. Pixka bat asaldatua.
- Ni naiz -erantzun zuen Aimarrek.
- 31 urte.
- Bai...
- Industria-ingeniaria eta antropologoa -jarraitu zuen emakumeak.
- Hala da. Baina, aizu, zertara dator hau?

- 1B **Pasartea irakurri ondoren**, saia zaitez esaldi hauek behar bezala osatzen:

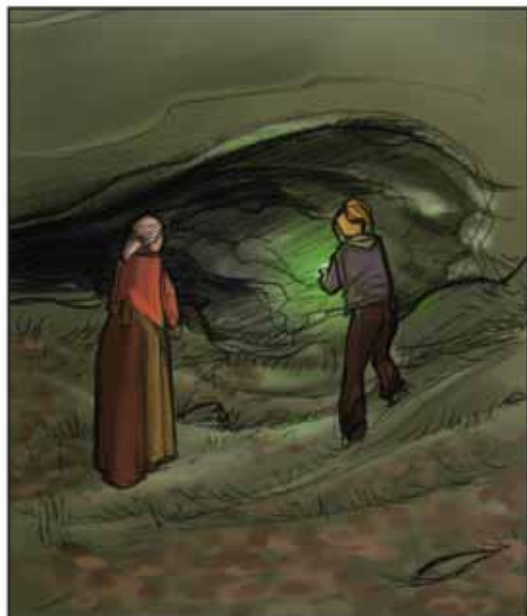
harritu, emakume, zaletasunak, idaztea, dei

- 1.- Aimarrek, antropologoa bazen ere, gustuko zuen
- 2.- Idazteko zuen orduak betetzen laguntzen zion.
- 3.- Halako batean, harrigarria jaso zuen.
- 4.- batek deitu zion Aimarri.
- 5.- Deiak ikaragarri zuen Aimar.

- 2 Aimar eta emakumearen arteko elkarrizketa-zati hau irakurrita, saia zaitez bukaera egoki bat ematen, segidan dituzun esaldiak ordena egokian jarritz. Laguntzeko, Aimarrek esandakoak eta emakumeak esandakoak bereizita aurkituko dituzu:

AIMAR	EMAKUMEA
-Nire dohaina? Zer dohain?	-Epaimahaikideetako bat naiz.
-Laguntza? Zertarako?	-Kaixo, Aimar. Flora Urbina naiz -aurkeztu zen emakumea-. Ipuin bat bidali zenuen Zumaiako literatura-lehiaketara, ezta?
-Esango al didazu zer den hau?	-Zure dohaina, nola esan, ustiatzeko.
-Bai.	-Zure laguntza behar dut.
-Hara. Eta...	-Lehenik eta behin, gaizkiulerturik egon ez dadin, ez duzu ezer irabazi.

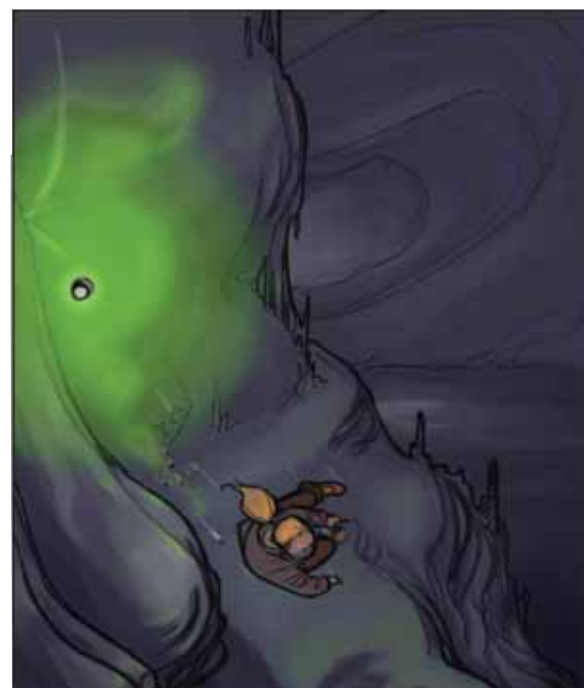
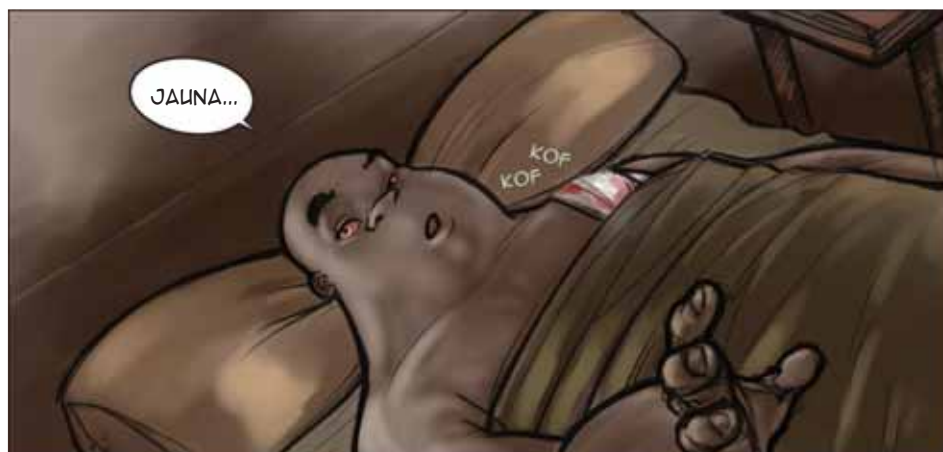
“Numenak: Aita”² Komikia

13. afala: Afal honefan, Mariren kobazuloan sartzen ausartuko da Ira. Diegok, berriz, zin egingo dio Abandori bere emaztearengana joko duela lüigo semea askatzeko laguntza eske.

Gidoia eta kolorea: Unai Busturia
Arkaiza: Julen Ribas

33

1A **1.- Istorioaren nondik norakoak**

Aukera ezazu erantzun egokia:

1.- Harrespilek

- ☐ a.- debekatuta dauka Mariren kobazuloan sartzea
- ☐ b.- Irari Mariren kobazuloan sartzea galaraziko dio
- ☐ c.- ez du Mariren kobazuloan sartu nahi, beldurra duelako

2.- Abandok

- ☐ a.- Diegori deituko dio, agur esateko
- ☐ b.- Diegori Marirengana jotzeko eskatuko dio
- ☐ c.- Zin egingo dio Diegori ez dela hilko

3.- Diegok

- ☐ a.- ezezkoa emango dio Abandori
- ☐ b.- ez du Marirengana joan nahi izango
- ☐ c.- Marirengana joko duela aginduko dio Abandori

4.- Marik

- ☐ a.- harrera ezin hobia egingo dio Diegori
- ☐ b.- badaki zergatik jo duen beregana Diegok
- ☐ c.- bere laguntza ukatuko dio Diegori

5.- Diegoren esanetan

- ☐ a.- Iñigo salbatzea da garrantzitsuena
- ☐ b.- Abandori zin egin ziolako jo du Marirengana
- ☐ c.- ezinezkoa da Iñigo salbatzea

1B **2.- Mariren aurrean**

Harrespilek ondo azaldu dio Irari nola jokatu behar duen Mariren aurrean. Zein dira, baina, aipatu dituen baldintzak? Marka itzazu zuzenak direnak:

- 1.- Mariri zuka hitz egin behar zaio ☐
- 2.- Mariren aurrean makurtu beharra dago ☐
- 3.- Mariri ez zaio bizkarra eman behar ☐
- 4.- Mariri hika hitz egin behar zaio ☐
- 5.- Mariren aurrean ez da eseri behar ☐

1B **3.- Abando**

Zein da Abandoren jarrera ondoen jasotzen duen aukera?

- a.- Abando gaixorik dago, hilzorian, eta hil baino lehen aitortu nahi dio Diegori Naiaran Iñigo harrapatu izana bere ideia izan zela. Hil baino lehen barkatzeko eskatuko dio.
- b.- Abandok, oso gaixorik, erruduntzat jotzen du bere burua Iñigo, Diegoren semea, harrapatu dutelako. Gaztea salbatzeko, ordea, beranduegi dela dio.
- c.- Hil baino lehen, Abandok Diegori eskatuko dio Marirengana jo dezala, Iñigo semea askatzen lagun diezaion.

Testua eta argazkiak: Juanjo Dorronsoro

Lazkaoko jauna eta Gipuzkoaren sorrera (I)

Erdi Aroaren amaiera arazotsua izan zen Europa osoan. Gerrak eta gosea edonon. Jendearen biziraupena, batz bestea, 30 urtekoa zen. Europan Ehun Urteko Gerra. Euskal Herrian, Ahaide nagusiak liskarrean. XI. mendean "Iputza" deituriko lurraldea, Gipuzkoaren deitura zaharra, bi zatitan zegoen banatuta: itsas aldea eta barru aldea. Historiagileek diote Andatza, Ernio eta Izazpi mendiak zirela bi eskualdeen muga. Barne aldean Lazkaoko jaunak agintzen zuten.

Gipuzkoak 1200. urtean Nafarroaren parte izateari utzi zion. Ondorengo mendeetan Gaztelako erresumaren menpe jarri zen. Alfonso XI.ak, Gaztelako erregeak, ikusirik San Adrianetik pasatzen zen Oriako bidea ekonomikoki oso garrantzitsua zela, Tolosa, Villafranca eta Seguran hiribilduak fundatu zituen.

Erdi Aroko euskal gizartean esan ohi da odolezko senidetasan lotzen zituela giza harremanak. Euskaldun guztiak "nobleak" ziren eta bertan bizitzeko "Aitonon seme" izatea ezinbestekoa zen. Ahaide nagusien arteko harremanetan, ez dirudi anaitasun handirik zegoenik. Guztiek boterea zuten gose. Gipuzkoan Ahaide nagusien bi bando zeuden: oinaztarrena eta ganboatarrrena. Oinaztarrek (Muxika-Butron, Lazkao, Loiola, Yartza, Berastegi eta Amezketako jaunak) Gaztelaren aldekoak

ziren. Ganboatarrak (Olaso, Gebara, Zarautz, Zumaia eta Zegamako jaunak) Nafarroako erregearen aldekoak. Bando hauetako jaunen jokiera beste lurraldeetako buruzagi feudalen antzekoa zen.

Beraien artean izugarritzko triskantzak eta mendekuak eman ziren. Kasu batzuetan erregeak berak nahikoa lan izaten zuen jauntxokeriak mugatzen. Armagizon ugari zituen bere zerbitzuan eta herritarrei eta nekazariei errenta handiak eta hamarrenak kobratu ohi zizkien babesaren truke.

Lazkaoko jaunek inguruko herriei auzi ugari izan zituzten, batez ere Atau-nekin. Lazkaoko jauna Ahaide nagusirik aberatsenetakoa zen eta Gaztelako erregearen ordezkari Gipuzkoan. Gaztelaren interesak defendatzeagatik Valmediano markes eta Infanterriko duke tituluak eman zizkion erregeak.

XI. mendean azaltzen da lehen aldiz Lazkao izena Gipuzkoako historian. Lazkaoko jauna jatorriz nafarra zen. Artzaina lanbidez. Gipuzkoaren sorreran ezinbesteko garrantzia zuten artzaintzak eta abeltzaintzak. Bere ardura Gipuzkoa eta Nafarroaren arteko mugak zaintzea zen. Lehen Lazkaoko jauna Muruatarra izan

zen. Bera jabetu zen Lazkaon zegoen dorretxeaz. Ez dago garbi noiz etorri zen bertara. Muruatarren leinua oso gerrazalea izan zen. "Lazkaoko bi jauregiak 21 belaunaldiren apunte historiakoak" liburuan, Pello Joxe Aranburuk xe-

"Juan de Lazcano beltzarana
Gipuzkoako kapitana
Frances osteak jakingo dik
Ura Ondarrabiyan zana"

(Juan Lopez Lazkaokoak Hondarribia frantses etsaietatik askatu zuela ospatzeko kanta)

Lazkaoko monumentuen aldea (XVIII)

hetasun ugari azaltzen dizkigu lazkaotarraren botere-hedapenari buruz.

Lazkaoko jaunen historiari Lopez Garzia Muruak eman zion hasiera XIV. mendean. Berak agintzen zuen Aralarko larreetan. Pertsonaia kontraesankorra. Nafarroako Karlos II.aren basailu izan zen. Erregearekiko harremanak onak ez izan arren, Normandiako gerran bere alde borrokatu zen. Eta behin baino gehiagotan epaitua izan zen ganaduak lapurtzeagatik.

Juan Lopez Lazkaokoak XV. mendean frantziarrak menderatu zituen Hondarribian. Garaiko idazlanetan azaltzen denez, Gabon Gauez ganboatarrak bere Lazkaoko etxeari su eman zioten eta bertako morroiak eta hamabi urteko anaia hil egin zituzten. Ganboatarrak erasotzaileak Azpeitira iritsi baino lehen, Lazkaoko eta Beasaingo Yartza jaunek beren armadunekin gaizkileak atzetik harrapatu eta guztiak akabatu omen zituzten.

Lazkaoko Felipe, Aizkorriko San Adrian basilizan bataiatu zuten, Gaztelako Felipe Ederria eta Joana Eroa printzeak izanik bere aita-ama pontekoak.

XIV-XV. mendeetan Lopeztarren sendiak agindu zuen Lazkaoko jauregian.

XVI-XVII. mendeetan Amezketarrak nagusitu ziren eta XVIII. mendeaz geroko belaunaldia Arteaga sendiarena izan zen. ■

Lazkaoko jauregia (XVII)

ARGITALPEN BERRIAK

2 Oinarritzko gramatika

Andres Alberdi
ELKAR, 2008

1996. urtean Andres Alberdik berak argitaratu zuen *Eskola Gramatika* liburuaren eguneratzea da *Oinarritzko gramatika* izenpean argitaratu den lan hau. Eta eguneraketan, lau berrikuntza azpimarratu behar dira: Euskaltzaindiaren arau eta gomendioak, gaur egungo prosa didaktikoan nagusituz joan diren molde eta ohitura berriak eta idaz-estilorako gomendio praktikoa jasotzen dituela eta oso aurkibide zehatza erantsi zaiola atzeko aldean, bilaketak erraz egite aldera.

Hitzaurrean egileak adierazten duen bezala, "Euskara ikasten edota euskara lantzen eta sakontzen ari den edonorentzat, gramatika-kontu eta -arazoei irtenbidea arin eta erraz aurkitzeko moduko kontsulta-liburua izan nahi du".

1A Lasturbidean

Ostolaza eta Pujana
Gaztelupeko Hotsak, 2008

Garai batean, erromeria asko egiten omen ziren Itziar eta Lastur inguruan eta trikitilari askok hartzen zuten parte; batzuk aipatze-arren: Sakabi, Elgeta, Gelatxo eta Txankarta. Lau soinu-jole horien piezak, gehienak instrumentalak, jaso dituzte Jon Ostolazak eta Rakek Pujanak beren lehen diskoan, erromeria-giroan.

1B Hitzak dituen bat aukeratu dugu guk, batuan jartzen saia zaitez. Idatz itzazu hitzak batuan:

Zergatik negarrez?

(Porrusalda)

Ikusi dot itxu bat
zoyala gaur barrez;
ta zu begi ederrez
zergaitik negarrez?

Dirudunan ondoren
ni laga ninduzun;
baña oiñ dirudunak
beste bat eiñ lagun.

Ez dakit gaitz onentzat
zer botika asi,
beti dot ba buruan
aztu nabena ni.

Erakutsi zestazun
errez maitatutzen
baña eziñ ikasi
oriñ zu aztutzen.

1A Zulo bat uretan

Iñigo Aranbarri
SUSA, 2008

Iñigo Aranbarriren bigarren nobelak Imanol Arellano kazetaria du protagonista nagusi. Denbora aurka du honek, egin duen ikerketan jakin duena idazteko premia baitu. Ezkutuan dagoena paperera ekarri ezean, argitaratu nahi duen erreportajeko kontakizunak balioa galduko baitu.

Liburuaren hasieran kontatuko du Imanolek nolakoa den bere lanbidea eta horixe da, hain zuzen ere, aukeratu dugun pasartea, hiztegia aberatsa denez, interesgarria iruditu baitzaigu zuri ariketa moduan aurkeztea.

2 Hainbat hitz aurkituko dituzu beltzez nabarmenduta testuan. Saia zaitez beren sinonimo egokiak bilatzen segidako zerrendan:

*irtenbiderik, gustuko, mugatu, iruditu, eremua,
urrunekoa, bizibide, benetan, inolako,*

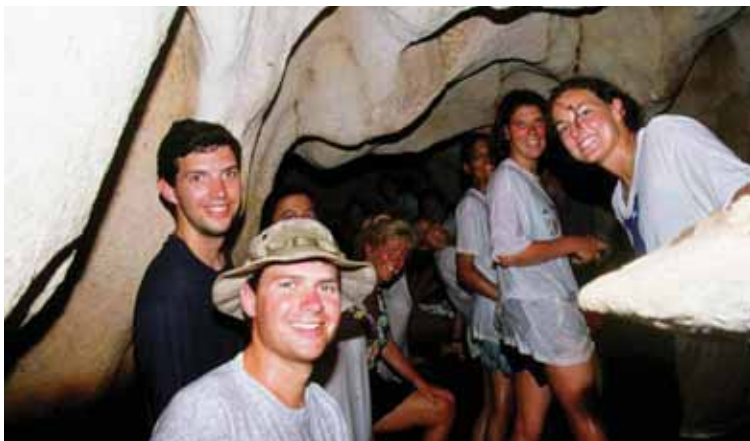
Ederra zait **lanbide** hau. Besteak beste esango nuke **benaz** gertatu diren istorioak kontatzeko aukera ematen didalako maite dudala. Neure arrazoiak badituz, aitortzen lotsarik ematen ez didatenak gainera. Idazten dugulako, ilun izan dena argi bihurtzen da; zati zena, oso; eta **urru-tikoa**, etxeko. Baina idazleak ez bezala, bestelako zorra duelakoan nago kazetariak errealitatearekin. Labur esateko; ezin du gertatu ez dena idatzi. Badakit ez dela beti hala, baina izandakoak soilik lotu behar luke eskua, hura du ore eta ezin besterik izan gero irakurleari eskainiko diona.

Horrela azalduta, bistan da, hartu beharreko **esparrua** zabalegia **begitandu** daiteke, eta **zedarritu** beharra dago, horretan ez dut **mendreneko** dudarik. Neuri dago-kidanez, aspaldi bete nituen lan horiek. Aukeran, ez dut erredakzioko lana **gogoko**, ezin eramanekoa zait albiste agentziek behartutako bidea, gorroto dut erakundeek bul-tzatutako ospakizunen txistu airean dantzatu beharra. Askotan ez dut beste **erremediorik** baina.

Zulo bat uretan, Iñigo Aranbarri, SUSA, 2008, 8-9.orr.

Zalantzarik sortu bazaizu, jo 45. orrialdera.

LOGIKA-JOKOA

EZKONTZA-BIDAIA EUSKAL HERRIRA

Bost bikotek 4, 5, 6, 7 eta 8 urte eman dituzte ezkongai, ezkondu aurretik. Euskal Herrira etorri dira ezkontza-bidaian. Bikote batek Altxerri haitzulora egin du bisita, bestea Ekain ikustera etorri zaigu, azkena (zientzialariak) Santimamiñe aztertzeraz, bestea Pozalaguara eta bestea Izturitz ezagutzera. Bikote batek astebete egin du gurean, besteak 8 egun, besteak 10, hurrengoak 12, eta azkenak 15 egun.

Jarri hurrengo laukian bikoteek zenbat urte egin duten ezkongai elkarrekin, zein haitzulo ikusi duten eta zenbat denbora eman duten Euskal Herrian.

BIKOTEA	URTEAK EZKONGAI	ZEIN HAITZULO	EUSKAL HERRIAN ZENBAT DENBORA

- 4. bikoteak astebete egin du gurean, eta 5 urtez izan dira senargai-emaztegai.
- Altxerrin izan zirenek 15 egun egin zituzten gurean: ez dira 2. bikotea ezta 5.a ere.
- 3. bikoteko bikotekideak Altxerrin izandakoak baino 2 urte gehiago izan dira senargai-emaztegai, eta 12 egun izan dira gurean.
- 5. bikoteak 8 egun egin ditu gurean, eta 7 urte egin dituzte senargai-emaztegai.
- 2. bikotea ez da Pozalaguan izan, ezta Izturitzen ere. 4 urtez izan dira senargai-emaztegai.
- 4. bikotea (ez dira zientzialariak) Izturitzen izandakoek baino 1 gutxiago egin du gurean.
- Zientzialariak dira ezkongai elkarrekin urterik gutxien eman dutenak, eta 3. bikotea gehien eman dutenak.
- Gurean astebete, eta ezkongai 7 urte emandakoak ez dira bikote bera.
- Ekain bisitatu duen bikoteak Pozalaguara joan denak baino 3 urte gehiago eman ditu elkarrekin.
- 5. bikotea ez da Ekainean izan, eta ez da gurean gehien eman duen bikotea.
- 1. bikoteak zientzialariek baino egun gehiago eman ditu Euskal Herrian.

Erantzun-orria, 46. orrialdean

ZALDIKO-MALDIKO

L´Oktober festa garagardo-festa erraldoia urrian bukatuko da, Alemaniako Monaco hirian. Hurrengo esaldia aproposa da festa horretan esateko. Zein esaldi? Aurki ezazu xakearen zaldiaren mugimenduak erabiliz. Esaldia zerbait opatzeko da, eta honela du hasiera: On...

Erantzun-orria, 46. orrialdean

BA AL ZENETIKEN?

Munduan aurkitu den hominidorik zaharrena Donald Johanssonek Etiopian 1974an aurkitutako *australopithecus afarensis* eme bat da. Lucy izena jarri zioten eta arrazoia izan zen bere aurkikuntza ospatzeko gau osoa iraun zuen festa bat antolatuta zutela sutondoan eta bertan The Beatles taldearen *Lucy in the Sky with Diamonds* abestia entzun zela etengabe.

Ikaslearen koaderno

HADE 393

EUSKARA HOBETZEN

Ale honetan, honako moldeak izango dituzu hizpide:

- Igo eta garestitu
- Postura
- Astoa goseak hil

Irakur itzazu azalpenak, eta ondoren, praktikarako proposatu dizkizugun ariketak osatu. Badakizu, bestalde, Ikasbil atarian (www.ikasbil.net) *ikas-materialen* atalean aurki ditzakezula, argibidez eta entzun-gaiez horniturik.

1. atala: HOBETZEKO OHARRAK

["Igo eta garestitu"]

Ikus dezagun ze zalantza sortzen den bi aditz hauen artean.

Ardo-kontuetan, esaterako, ondo esana al legoke "ardo beltza ikaragarri igo da"?

Erantzuna, garbi dago, ezezkoa da. Igotzekotan, "ardoa burura igotzen da"; baina, igo dena prezioa denean, "ardoa garestitu" egin dela edo "ardoaren prezioak gora egin" duela esan beharko dugu.

Beraz, garbi dago euskarak eta gaztelaniak ez dutela beti bide bera egiten.

Hona hemen zenbait adibide:

"Azken hilabeteotan olioak asko igo da" esan ordeaz... "Azken hilabeteotan olioak asko garestitu da" esan beharko genuke.

"Datorren astean oraindik ere gehiago igoko omen da gasolina"...Ez, bada, horixe komeni delako, baina "datorren astean oraindik ere gehiago garestituko omen da" esan beharko dugu.

Zuzen itzazu esaldiok beharrezkoa dena aldatuz:

1.- Dirudienez, euroaren eraginez, asko igo dira barazkiak.

.....

2.- Nik esango nuke asko igo dela bizimodua, oro har.

.....

3.- Azkeneko aldiz etorri nintzenetik, ikaragarri igo da etxebizitza zuen herrian.

.....

4.- Dendara joanez gero, berehala konturatuko zara oilaskoa asko igo dela.

.....

5.- Hipoteka igo denez, ordaindu ezinik dabil gizagaixoa.

.....

Itzul itzazu behar bezala esaldiok:

1.- ¿Te has dado cuenta? Ha subido el periódico.

.....

2.- Es increíble cuánto ha subido la luz.

.....

2. atala: ADISKIDE GAIZTOAK

[Postura]

Lehenengo kolpean kontrakoa pentsa zitekeen arren, *postura* hitzak ez du euskaraz gaztelaniaz duen esanahi bera. Ikusi, bestela:

*Ehun euroko postura egin nuen Andonirekin
Postura egingo nuke baietz, hala izan zela
Etorri baietz; postura!
Postura egin zuten, nor lehenago iritsi helmugara*

Tankerarik hartu al diozue esanahiari?
Bai, *apustu* hitzaren sinonimoa dugu *postura*.

Orain, zuei dagokizue esatea nola esan beharko genukeen euskaraz gaztelaniazko *postura* hitza. Laguntzeko, hiru aukera eskaini dizkizuegu:

- a.- egoteko modua
- b.- jarrera
- c.- gorpuzkera

3. atala: ESAERAK ETA ESAPIDEAK

["Astoa goseak hil"]

Garbi dago, askotan, besteak beste, euskarazkorik ez dakigulako erabiltzen ditugula gaztelaniazko esaerak. Atal honen helburuetako bat da, hain zuzen ere, hainbat euskal esaera ezagutzera ematea, hemendik aurrera gaztelaniazkoen ordeaz erabil ditzazuen.

Hil honetan, gaztelaniazko beste baten ordain izan daitekeen euskarazko esaera bat aipatuko dugu. Hauxe esaera: "Nagusi askoren astoa goseak hil".

Zeinen ordain izan daitekeen goian aipatutako hori, "nagusi askoren astoa goseak hil"? Idatzi hemen:

.....

Esaeraren esanahia hobeto ulertarazteko, berriz, adibide bat jarriko dugu:

Lagun batzuen artean erositako kanpin-denda batekin gerta daitekeena, adibidez, egokia izan daiteke. Batek batean eta besteak bestean erabili, batek hondatutakoa besteak konpondu ez, honek galdu duena beste hark aurkitu ez; azkenean, elkarren artean denak haserre kanpin-denda horrenak egin duelako. Orduantxe denak "nagusi askoren astoa goseak hil" esateko moduan!

IKUSIZ IKASI

Ale honetan, Justizia, Lan eta Gizarte Sailera bidalitako informazio-eskaria aztertuko dugu. Haurdun dagoen emakume batek idatzi du eskutitza, egunkarian argitaratu den diru-laguntzen berria irakurri ondoren. Urrats euskaltegiko ikasle baten lana duzu hau eta, beti bezala, hobetzeko dituen puntuak zehazten saiatuko gara.

Iparragirre kalea, 2-2.A
20000 DONOSTIA

Eusko Jaurlaritza
Justizia, Lan eta Gizarte Segurantzako saila
Vitoria-Gasteiz kalea, 1
20008 Donostia

Donostian, 2006ko maiatzaren 31an

Jaun/andre hori:

Ni hogeita hamazortzi emakume bat naiz. Aurreneko seme-alaba izateagatik diru-laguntzak emango dituzuen berria egunkari batean plazaratu dela eta, gutun honen bidez, haurdun nagoenez gero, neurri hori hartzeagatik zoriontzear gain, laguntza haiek jasotzeko beharrezkoak diren baldintzei buruzko informazio zehatza bidal diezadazun eskatu nahi nizuke.

Pasa den igandean "Berria" egunkariak askok denbora luze itxoiten daramagun berria plazaratu zuen. Hau da: hemendik aurrera lehenengo seme-alabak izateagatik Eusko Jaurlaritzak gurasoei diru-laguntzak emango dizkiela.

Lehen esan dudana bezala, haurdun nago eta hiru hilabete besterik ez zaizkit falta umea izateko, horregatik berria zoramenez hartu dut.

Eta hori ez bakarrik nire egoeran neurria ondo datorkidalako, baizik eta jaiokuntza bultzatzeko era on bat dela iruditzen zaidalako.

Izan ere, hemen gertatzen denaren alde Europako herririk gehienek urte asko daramate diru-laguntzak eskaintzen haurren kopurua handitzeko asmoz.

Hortaz, arazoa ez da berria. Badira urte batzuk, gutxienez hamabost, populazioaren zahartzearen gainean hitz egiten hasi zenetik. Artean, jada, ikerketek izugarritzko jaiokuntzaren beherapena erakusten zuten eta joera horren arrazoiak bilatzen saiatzen ziren ikerlariak.

Arazoien artean, krisi ekonomikoak, emakumearen emantzipazioak, antisorgailuek eta abortoaren legeztapenak aipatzen ziren, bizitzaren luzapena ahaztu gabe medizinen aurrerakuntzei esker, jakina.

Halaber, populazioaren beherapenaren ondorioz ikasten zuten eta pentsioei dagokiena kezkarria izan zen.

Euskal Herrian jaiotzarik ezaren arazoa garai hartan ere hasi zela esan daiteke. Datuen arabera: 1976.ean, 41.000 haur jaio ziren eta 1988an, ordea, bakarrik 18.860 haur jaio ziren.

Orain arte Eusko Jaurlaritzak bigarren eta hurrengo seme-alabak izateagatik soilik ematen zituen diru-laguntzak, eta honek eskertzekoa izan arren guraso askori laguntzarik gabe uzten zion, asko baitira seme-alaba bat izaten dutenak.

Esan behar da honelako neurriak ez direla nahikoak. Familiek seme-alaba gehiago edukitzea nahi badugu, diru-laguntzak emateaz gain neurri sozialak ere aprobatu beharko dira, esaterako, Alemanian egiten duten bezala, semea edo alaba zaintzeko lanari uzten dionari Gobernuak soldataren zati bat ordaintzen diotela.

Beraz, ados nago: neurri berriarekin nahiz eta nahikoa ez den nire ustez.

Bukatzeko, hasieran esan dudana bezala, diru-laguntza behar dugunontzat heltzeko, horri buruzko informazio guztia etxean jasotzea nahi nuke.

Zorionak emanez zure lanagatik eta nire eskaera kontuan hartuko duzulakoan, agurtzen zaitut.

1 Hobetze aldera

Idatzian konpontzeko dauden arazoei erreparatuko diegu. Oro har, ondo idatzita badago ere, badira hobetu daitezkeen hainbat kontu. Saia zaitez egiten, hauetako esaldi bakoitza beste era batera adierazten:

1.- Justizia, Lan eta Gizarte Segurantzako saila

.....

2.- Ni hogeita hamazortzi emakume bat naiz

.....

3.- Hemendik aurrera lehenengo seme-alabak izateagatik Eusko Jaurlaritzak gurasoei diru-laguntzak emango dizkie.

.....

4.- Ikerketek izugarrizko jaiokuntzaren beherapena erakuzten zuten.

.....

5.- Halaber, populazioaren beherapenaren ondorioz ikasten zuten eta pentsioei dagokiena kezkarriena izan zen.

.....

6.- Eusko Jaurlaritzak bigarren eta hurrengo seme-alabak izateagatik soilik ematen zituen diru-laguntzak.

.....

7.- Honek eskertzekoa izan arren guraso askori laguntzarik gabe uzten zion, asko baitira seme-alaba bat izaten dutenak.

.....

8.- Diru-laguntzak emateaz gain neurri sozialak ere onartu beharko dira, esaterako, Alemanian egiten duten bezala, semea edo alaba zaintzeko lanari uzten dionari Gobernuak soldataren zati bat ordaintzen diotela.

.....

9.- Diru-laguntza behar dugunontzat heltzeko, horri buruzko informazio guztia etxean jasotzea nahi nuke.

.....

Zalantzarik sortu bazaizu, jo 46. orrialdera.

▶ IDAZTARAUAK

> HORI ETA, HORI EDO ETA HORRELAKOEN IDAZKERA

Hori dela eta moduko esapideetan aukera bat baino gehiago dugu, ez bakarrik marraren kontua, baizik *eta* / *taren* artean egin beharreko aukeraren arazoa ere hor baita:

Hori dela-ta.

Hori dela eta.

Esan behar da, hasteko, esapide hau, tradizioaren arabera, batez ere Hegoaldean bakarrik erabili dela, eta nahiko berria dela. Neurri handi batean *hori dela-ta* da nagusi ageri dena, nahiz oso-osorik, hau da, *hori dela eta* bezalakoak idatzi dituzten idazleak ere badien Iturzaeta, Soroa, Iraizoz, Enbeita, Bilbao, Uztapide, Txirrita, Akesolo, Etxaide, Orixe, e.a. Mitxelenak ere sistematikoki *zer dela eta* bezalakoak erabiltzen zituen batuan idazten zuenean.

Hala ere, kontuan hartu behar da euskararen tradizioan *hori dela-ta* erabili izan dutenek *ta* erabili dutela bestela ere bokal ondoan beti: *Mirari ta Antton*, *Jone ta Mikel*, e.a. Beraz, kontua ez da nola idazten zuten esapide hau, edo honen tanke-rakoak, baizik nola idazten zuten *eta* juntagailua. Batasunerako *eta* aukeratu du Euskaltzaindiak, salbuespenik gabe. Orduan, badirudi egokiena litzatekeela esapi-de hauetan ere *eta* mantentzea, horrela idatzi duten autore asko dagoelako, bate-tik, *eta* horrela erabili ez dutenek esapidearekin zerikusi zuzenik ez zuten arra-zoiengatik aukeratu dutelako beste idaztankera *hori*, *bestetik*.

Horrenbestez, hau da Euskaltzaindiaren erabakia:

1. Egitura hauetan guztietan ageri diren juntagailuak osorik idatziko dira beti: *eta*, *edo*.
2. Egitura agerikoa *eta* antzematen erraza denean, bereiz idatziko da juntagailua —ondoan koma izan edo ez—, bere garaian Euskaltzaindiak erabaki zuen beza-la (*hori eta*, *hori edo*, *hori dela eta*).
3. Perpaus konplexua denean, ordea, beharrezkoa izan gabe ere, aukeran izango du idazleak juntagailuaren aurrean marratxoa ipintzea, testua ulertzeko lagun-garri dela iruditzen bazaio (*hori-eta*, *hori-edo*, *zer dela-eta*).

Zuzen itzazu hurrengo esaldiotan arauekin bat ez datozen kontuak:

1. *Pellok-edo esango zuen hori.*
2. *Entzun-edo egin du horrek.*
3. *Iñakirekin ta ibili da.*
4. *Amaiak ta ondo egingo dute hori.*
5. *Banoa, berandu da-ta.*
6. *Partidua irabazi dute ta, poz-pozik etorri dira.*
7. *Berandu zela-ta, gurean geratu zen lotan.*
8. *Larri dabil, krisia dela ta.*
9. *Nora joango ziren, bada? Zinera o...*
10. *Hor daude Begoña ta, barrura sartzeko beldur.*
11. *Goizeko hiruretan o hasten dira lanean.*
12. *Igandeetan-ta zinera joaten ziren.*
13. *Esan didate zuen etxean o beste egun batean agertuko direla beharbada.*
14. *Harrituta zeuden, itsusia zen ta zuk esan zenuen hura.*
15. *Ez dira ta hamabost egun Mikel Isabelekin luzaz aritu zena!*

09

1. **Pintore** kalea
2. **Hedegile** kalea
3. **Zapatari** kalea
4. **Errementari** kalea
5. **Harategi** kantoia

1. Okina
2. Arrantzalea
3. Irakaslea
4. Ikaslea
5. Saltzailea
6. Gidaria
7. Sendagilea
8. Kazetaria
9. Sukaldaria
10. Nekazaria

11

- 1.- gora egin
- 2.- kezagarriak
- 3.- aurkako
- 4.- estutasunean
- 5.- harremana

26

- 1.- EGIA
- 2.- EGIA
- 3.- EGIA
- 4.- GEZURRA
(Erantzun zuzena Ekain da)
- 5.- EGIA
- 6.- GEZURRA (Hartzen errepresentazioak nabarmetzen dira)
- 7.- GEZURRA

30-31

- 1 Lehenengo biografia:** a da erantzun zuzena, Fernando Morilloren liburu batetik ateratakoa baita.
- Bigarren biografia:** b da erantzun zuzena, Fernandok berak bere web gunean (www.fernandomorillo.eu) duena baita.

Biografiaren ezaugarriak:

Lehenengoak: Idatzi formalagoa denez, erregistro formal du. Hirugarren pertsonan dago idatzita eta idazleari buruz ematen duen informazioa zuzena da, baloraziorik gabekoa.

Bigarrenak: Idazleak berak idatzi du, lehenengo pertsonan eta bere buruari buruzko informazio pertsonala ematen du, oso hurbilekoa gertatzen da, beraz, lagun bati zuzentzen zaiola ematen du eta.

- 2 Informazioa lotu:**
1.- c; 2.- g; 3.- d; 4.- a; 5.- f; 6.- b; 7.- h; 8.- e

Esaldiak osatu:

- 1.- idaztea; 2.- zaletasunak; 3.- dei; 4.- emakume; 5.- harritu

Hona hemen liburuan irakur daitekeen elkarrizketa, ordenan.

- Kaixo, Aimar. Flora Urbina naiz –aurkeztu zen emakumea–. Ipuin bat bidali zenuen Zumaiako literatura-lehiaketara, ezta?
- Bai.
- Epaimahaikideetako bat naiz.
- Hara. Eta...
- Lehenik eta behin, gaizkiulerturik egon ez dadin, ez duzu ezer irabazi.
- Esango al didazu zer den hau?
- Zure laguntza behar dut.
- Laguntza? Zertarako?
- Zure dohaina, nola esan, ustiatzeko.
- Nire dohaina? Zer dohain?

35

1.- Istorioaren nondik norakoak

- 1.- a; 2.- b; 3.- c; 4.- b; 5.- b

2.- Mariren aurrean

Zuzenak 3.a (sartutako eran ateratzeak esan nahi du aurrea erakutsiz atera beharra dagoela, beraz, ezin buelta eman), 4.a eta 5.a dira.

3.- Abando

Aukerarik egokiena c da, hirugarrena.

37

lanbide
benaz
urrutikoa
esparrua
begitandu
zedarritu
mendrenko
gogoko
irremediorik

bizibide
benetan
urrunekoa
eremua
iruditu
mugatu
inolako
gustuko
irtenbiderik

Hona hemen abestiaren hitzak, batuan:

Ikusi dut itsu bat
zihoala gaur barrez;
eta zu begi ederrez
zergatik negarrez?

Ez dakit gaitz honentzat
zer botika hasi,
beti dut ba buruan
ahaztu nauena ni.

Dirudunaren ondoren
ni laga ninduzun;
baina orain dirudunak
beste bat egin lagun.

Erakutsi zenidan
erraz maitatzen
baina ezin ikasi
orain zu ahazten.

38

LOGIKA-JOKOA

EZKONTZA-BIDAIA EUSKAL HERRIRA

BIKOTEA	URTEAK EZKONGAI	ZEIN HAITZULO	EUSKAL HERRIAN ZENBAT DENBORA
1. bikotea	6	ALTXERRI	15 egun
2. bikotea	4	SANTIMAMIÑE	10 egun
3. bikotea	8	EKAIN	12 egun
4. bikotea	5	POZALAGUA	Astebete
5. bikotea	7	IZTURITZ	8 egun

ZALDIKO-MALDIKO

On egin diezazula janak eta kalterik ez edanak.

[40/41]

1. atala: HOBETZEKO OHARRAK

- 1.- Dirudienez, euroaren eraginez, asko **garestitu dira** barazkiak.
- 2.- Nik esango nuke asko **garestitu** dela bizimodua, oro har.
- 3.- Azkeneko aldiz etorri nintzenetik, ikaragarri **garestitu** da etxebizitza zuen herrian.
- 4.- Dendara joanez gero, berehala konturatuko zara oilaskoa asko **garestitu** dela.
- 5.- Hipoteka **garestitu** denez, ordaindu ezinik dabil gizagaixoa.

Itzulpenak:

- 1.- Konturatu al zara? Egunkaria garestitu egin da/Egunkariaren prezioak gora egin du.
- 2.- Ikaragarria da zenbat garestitu den argindarra/Ikaragarria da zenbat egin duen gora argindarraren prezioak.

2. atala: ADISKIDE GAIZTOAK

Erantzun zuzena b aukera da, *jarrera*.

3. atala: ESAERAK ETA ESAPIDEAK

Gaztelaniazko "Uno por otro, la casa sin barrer" esaeraren ordaina du "Nagusi askoren astoa goseak hil" esaerak.

[42/43]

- 1.- Justizia, Lan eta Gizarte Segurantzza saila
- 2.- Ni hogeita hamazortzi urteko emakume bat naiz
- 3.- Hemendik aurrera, lehenengo seme-alaba izateagatik, Eusko Jaurilaritzak gurasoei diru-laguntzak emango dizkie.
- 4.- Ikerketek jaitotza tasaren/indizearen izugarritzko beherapena erakusten zuten.
- 5.- **Dagoen bezala, ez dago ulertzerik. Hona hemen aukera bat:** Halaber, biztanleriaren beherapenaren ondorioz, ikertzen jarraitu zuten eta pentsioen etorkizuna izan zen gairik kezagarriena
- 6.- Eusko Jaurilaritzak bigarren eta hortik aurrerako seme-alabak izateagatik soilik ematen zituen diru-laguntzak.
- 7.- Hau eskertzekoa izan arren, guraso asko laguntzarik gabe uzten zituen, asko baitira seme-alaba bat/bakarra dutenak.
- 8.- Diru-laguntzak emateaz gain, neurri sozialak ere onartu beharko dira, esaterako, Alemanian egiten duten bezala, semea edo alaba zaintzeko lana egiteari uzten dionari Gobernuak soldataren zati bat ordaintzea.
- 9.- Diru-laguntza behar dugunongana hel dadin, berari buruzko informazio guztia etxean jaso dezagun nahi nuke/ Diru-laguntza behar dugunongana hel dadin, berari buruzko informazio guztia etxean jaso nahi nuke.

[44]

1. Pellok edo esango zuen hori.
2. Entzun edo egin du horrek.
3. Iñakirekin eta ibili da.
4. Amaiak eta ondo egingo dute hori.
5. Banoa, berandu da eta.
6. Partidua irabazi dute eta, poz-pozik etorri dira.
7. Berandu zela eta, gurean geratu zen lotan.
8. Larri dabil, krisia dela eta.
9. Nora joango ziren, bada? Zinera edo...
10. Hor daude Begoña eta, barrura sartzeko beldur.
11. Goizeko hiruretan edo hasten dira lanean.
12. Igandeetan eta zinera joaten ziren.
13. Esan didate zuen etxean-edo beste egun batean agertuko direla beharbada.
14. Harrituta zeuden, itsusia zen-eta zuk esan zenuen hura.
15. Ez dira-eta hamabost egun Mikel Isabelekin luzaz aritu zena!

zatoz euskaltegira!

matrikula zabalik

**gogoa non
zangoak han**

**ahora
título oficial**

HABE

Hezkuntza Alkartasuna eta Berrikuntza Zentroa Euzkoak

Euzkoak autonomiaren
Organismo Autonomoak

2008ko AZTERKETA-DEIALDIA

Euskalduntzearen lehen, bigarren hirugarren eta laugarren mailak

2008ko BIGARREN DEIALDIA

	1. maila	2. maila	3. maila	4. maila
Proba idatzia	Urriaren 4an	Urriaren 4an	Urriaren 11n	Urriaren 11n
Behin-behineko emaitzak	Urriaren 31n	Urriaren 31n	Urriaren 31n	Urriaren 31n
Ahozko proba	Azaroaren 13, 14, 15ean	Azaroaren 13, 14, 15ean	Azaroaren 20, 21, 22an	Azaroaren 22an
Behin-behineko emaitzak	Abenduaren 4an	Abenduaren 4an	Abenduaren 4an	Abenduaren 4an
Emaitza orokorrak	Abenduaren 11n	Abenduaren 11n	Abenduaren 11n	Abenduaren 11n

HABE

Deialdiaren testu osoa:
www.habe.euskadi.net